



JUTRI BO LEPŠE





Osebe

ALEKSEJ IVANOVIČ MIŠKIN
NIKOLAJ NIKOLAJEVIČ REMBRANDT
IVAN ALEKSEJEVIČ NIŽINSKI
IVAN PETROVIČ JESENIN

Radijska verzija drame *Jutri bo lepše (Tomorrow)* je doživela krstno izvedbo v režiji Briana Millerja na Tretjem programu Radia BBC v Londonu 31. avgusta 1980 v naslednji zasedbi:

MIŠKIN	Jonathan Newth
REMBRANDT	John Barron
NIŽINSKI	Trevor Martin
JESENIN	Andrew Hilton

Krstna predstava odrske verzije je bila 23. novembra 1992 v Vodnikovi domačiji v Ljubljani v avtorjevi režiji in v produkciji Slovenskega komornega gledališča. Igrali so:

MIŠKIN	Bojan Emeršič
REMBRANDT	Srečo Špik
NIŽINSKI	Boris Kerč
JESENIN	Iztok Jereb



Prvo dejanje

1.

Luči. Soba na podeželskem sodišču znotraj polarnega kroga v Sibiriji na začetku stoletja. Vrata. Okno. Miza. Klop. Stoli. Na steni portret carja Nikolaja. Slikarsko stojalo. Na njem akvarelna slika sodniške zgradbe.

(Vstopi Rembrandt, ki ima oblečen debel zimski plašč.)

REMBRANDT: *(si mane rake)* Dober dan, soba ... Dober dan, ogenj v kaminu ... Ki bi bil krasen ogenj, če bi imeli kurjavo ... In če bi imeli kamin ... *(Se ustavi pred sliko na stojalu.)* Dober dan ptički ...

NIŽINSKI: *(pogleda skozi vrata)* Dober dan rožice ...

REMBRANDT: Dober dan rožice ...

NIŽINSKI: *(vstopi)* Dober dan sonce ...

(Pripeše v sredino sobe. Tudi on je oblečen v debel zimski plašč.)

REMBRANDT: Dober dan sonce ... Nikolaj Nikolajevič vam želi prekrasen pomladni dan.

(Se skloni, da bi pobral čopič in barvice.)



NIŽINSKI: *(se skloni tako kot Rembrandt)* Dober dan, Nikolaj Nikolajevič.

REMBRANDT: *(skozi razkrečene noge)* Dober dan, Ivan Aleksejevič. Zakaj se pa tako kislo držite?

NIŽINSKI: *(skozi razkrečene noge)* Slabo sem spal.

REMBRANDT: *(se vzravna)* Jaz pa sploh nisem. Mučile so me grozne sanje.

NIŽINSKI: *(se vzravna)* Moje so bile stokrat hujše. Sanjal sem, da se je v obzorju pojavila črna pika in se počasi približevala. Bila je vse večja, vse večja –

(Vstopi Jesenin v debelem plašču, zamišljen. Obstane v sredini sobe. Nižinski in Rembrandt ga ne vidita.)

REMBRANDT: Za njo pa je prihajal strašen vihar!

NIŽINSKI: Kako veste?

REMBRANDT: Prek snežne planote je izza obzorja prihajala črna stvar, najprej pika, potem gmota, potem oblak, zadaj pa je vršalo, treskalo in se podiralo!

NIŽINSKI: In ko je vihar prišel, me je dvignil, me vrgel v zrak kot ... kot ...

REMBRANDT: Star časopis.

NIŽINSKI: Kot navadno smet – in me vrtinčil kot ... kot ...

REMBRANDT: Jesenski list.

NIŽINSKI: Kot ... kot ... Dobro, jesenski list.

REMBRANDT: In ko me je nehal vrtinčiti, nisem padel na tla, obvisel sem v praznem črnem prostoru –

NIŽINSKI: In v tem črnem prostoru ... *(Se prekine.)* Ukradli ste mi sanje, Nikolaj Nikolajevič.

REMBRANDT: Vi pa meni, Ivan Aleksejevič.

(Počasi ju prevzame spoznanje, da to ne pomeni nič dobrega. Se zamislita. Se počasi obrneta in zagledata Jesenina. Se prestrašita.)

JESENIN: Dober dan, Ivan Aleksejevič. Nikolaj Nikolajevič.

REMBRANDT: Občutek imam, da niste najboljše volje.

JESENIN: Bil sem zunaj. Od obzorja prihaja proti nam črna pika.



(Tišina. Rembrandt in Nižinski se spogledata.)

REMBRANDT: Optična iluzija.

NIŽINSKI: V belini snega se to rado zgodi.

REMBRANDT: Lisica.

NIŽINSKI: Ali pa zajec.

JESENIN: Ne prihaja po štirih. Po dveh.

NIŽINSKI: Medved.

REMBRANDT: Bo že Nikita opravil z njim, saj komaj čaka, da lahko ustrelj medveda.

NIŽINSKI: Za sibirske medvede je značilno, da radi hodijo pokonci.

JESENIN: Ni pa značilno zanje, da bi nosili kovčke.

(Rembrandt in Nižinski se spogledata.)

REMBRANDT: Kako daleč je bila ta pika, ko ste jo videli, Ivan Petrovič?

JESENIN: Daleč, komaj opazna.

NIŽINSKI: Kljub temu pa ste videli, da nese kovček?

JESENIN: To sem opazil, ko je prišla nekoliko bliže.

REMBRANDT: Ivan Petrovič, glede na razdaljo in čas, ob katerem ste nazadnje videli prihajajočo piko s kovčkom, kje bi lahko bila ta trenutek?

(Zasliši se ropotanje po vratih. Jesenin, Rembrandt in Nižinski otrpnejo in se počasi obrnejo proti vratom. Ropotanje se ponovi.)

JESENIN: Nikolaj Nikolajevič, boste vi?

REMBRANDT: *(se obrne k Nižinskemu)* Ivan Aleksejevič?

NIŽINSKI: Ne bi raje vi, Ivan Petrovič?

JESENIN: Ne.

(Nižinski se vzravna, globoko vdihne in gre proti vratom. Se obrne. Ropotanje se ponovi. Nižinski se obotavlja. Jesenin in Rembrandt ga spodbudita s kretnjami. Nižinski odide. Jesenin in Rembrandt čakata, si grizeta nohte, pokata s členki. Nižinski se vrne.)



JESENIN: No?
REMBRANDT: No?
NIŽINSKI: Nekdo je zunaj.
JESENIN: In?
REMBRANDT: In?
NIŽINSKI: Pravi, da je sodnik.
JESENIN: Pa?
REMBRANDT: Pa?
NIŽINSKI: Prišel je sodit.

(Vsi trije se hrupno zasmеjejo. Nižinski se pridruži Rembrandtu in Jeseninu. Smeh se utrga. Vsi trije se obrnejo proti vratom.)

JESENIN: *(zavpije)* Naj vstopi!

(Miškin vstopi z velikim kovčkom v roki, utrujen, začuden, nezaupljiv.)

MIŠKIN: Dober dan.

JESENIN, REMBRANDT, NIŽINSKI: Dober dan.

MIŠKIN: Aleksej Ivanovič Miškin. Prihajam iz Petrograda. Imenovan sem bil za sodnika na tem sodišču.

JESENIN: Nemogoče.

REMBRANDT: Pomota.

NIŽINSKI: Napačen naslov.

MIŠKIN: *(seže v žep plašča)* Imam papirje ...

JESENIN: Ni treba, bo že držalo.

MIŠKIN: Rad bi se najavil pri vrhovnem sodniku.

JESENIN, REMBRANDT, NIŽINSKI: Zakaj?

MIŠKIN: Rad bi začel z opravljanjem svojih dolžnosti.

JESENIN: Še preden ste spoznali svoje nove kolege?

MIŠKIN: Mi jih bo kdo predstavil?

REMBRANDT: *(iztegne roko, vendar ostane na mestu)* Nikolaj Nikolajevič Rembrandt.

(Miškin izproži roko in ostane na mestu. Opazi, da drži Rembrandt v roki čopič, potem opazi sliko na stojalu.)



MIŠKIN: Rembrandt ... Nenavadno ime za ruskega sodnika.
REMBRANDT: O privatnem življenju svoje matere ne mislim razpravljati!
NIŽINSKI: *(pohiti k Miškinu, mu ponudi roko in se prikloni)* Ivan Aleksejevič Nižinski.

(Nižinski in Miškin se rokujeta.)

MIŠKIN: Nižinski ... To sem pa že nekje slišal.

(Nižinski naredi plesni gib.)

JESENIN: In jaz sem Ivan Petrovič Jesenin.

(Izproži roko, ostane na mestu.)

MIŠKIN: *(ostane na mestu)* Veseli me. Zdaj je pa skrajni čas, da se predstavim vrhovnemu sodniku. Kje ga bom našel?

(Jesenin, Rembrandt in Nižinski se spogledajo.)

REMBRANDT: Ne počuti se dobro.
NIŽINSKI: Na službenem potovanju je.
JESENIN: Težko se je pogovarjati z njim.
NIŽINSKI: Mi se ga izogibamo.
REMBRANDT: Ne vzdržujemo rednih stikov.
MIŠKIN: Kaj pa delovni red, sistem dela, koordinacija? Za to je vendar odgovoren vrhovni sodnik. Rad bi ga čimprej videl.
JESENIN: Preutrujeni ste.
REMBRANDT: Pregazili ste najmanj deset kilometrov.
NIŽINSKI: Stavim, da komaj stojite pokonci.
MIŠKIN: Res je, da nisem najbolj spočit –
JESENIN: Potem pa čimprej v posteljo, pa vroč čaj, da ne dobite pljučnice. *(Mu začne slačiti plašč.)*
NIŽINSKI: *(ga prime za roko)* Saj ste vendar povsem premraženi!
REMBRANDT: *(mu začne odvijati šal)* Najprej počitek, delo bo že počakalo.



MIŠKIN: *(se mlačno upira)* Vseeno bi se rad prej najavil ...

JESENIN: Kar lepo spat.

REMBRANDT: Še hvaležni nam boste.

(Obrnejo Miškina in ga porinejo proti vratom.)

NIŽINSKI: Lahko noč, Aleksej Ivanovič.

(Ga porinejo skozi vrata. Vržejo za njim kovček in plašč. Se obrnejo. Se pomenljivo spogledajo.)

NIŽINSKI: "Kaj pa delovni red, sistem dela, koordinacija?"

(Se hrupno zasmеjejo. Jesenin dvigne prst. Smeh se utrga.)

(Luči ugasnejo.)

2.

(Luči. Jesenin, Rembrandt, Nižinski in Miškin sedijo pri mizi in pijejo čaj.)

NIŽINSKI: Kako se počutite, Aleksej Ivanovič?

REMBRANDT: Ste se najedli?

JESENIN: V Petrogradu seveda je zajtrk bolj sofisticirana stvar.

MIŠKIN: Moram priznati, da sem prvič jedel medvedje zrezke. Sploh pa za zajtrk. Drugega nimate?

REMBRANDT: Izbire ne manjka.

JESENIN: S tem hočemo reči, da imamo poleg medvedjih zrezkov na voljo tudi krompir.

NIŽINSKI: Ki ga je več kot dovolj.

REMBRANDT: Čeprav seveda kopni.

NIŽINSKI: In gnije.

JESENIN: Gnilega nam zaenkrat še ni treba jesti.



NIŽINSKI: Kolikor vem, imamo tudi nekaj vreč moke.

REMBRANDT: Ki je polna mišjih iztrebkov.

NIŽINSKI: Imeli smo mišjo kugo.

JESENIN: Predvsem pa imamo še dovolj čaja. Dobrega ruskega čaja. (*Dolije nekaj čaja v Miškinovo skodelico.*) Pijte, Aleksej Ivanovič.

REMBRANDT: Včasih se Nikiti nasmehne sreča in ustrelji polarnega zajca.

NIŽINSKI: Ampak to bolj poredko.

MIŠKIN: Ustreliti medveda verjetno tudi ni enostavno.

JESENIN: Ta, ki smo ga jedli za zajtrk, je bil ustreljen nekaj metrov od mize.

REMBRANDT: Nekako mu je uspelo priti v zgradbo –

NIŽINSKI: Zunaj je bila strašna burja –

REMBRANDT: Stopimo na hodnik in ga zagledamo –

NIŽINSKI: Stal je pred vrati kuhinje, vseč mu je bila toplota z ognjišča –

REMBRANDT: Kar noter je rinil, mrha kosmata.

JESENIN: Prijateljski tip medveda, škoda, da smo ga morali ustreliti.

NIŽINSKI: Imel pa je sočno meso.

REMBRANDT: In debel, topel kožuh.

NIŽINSKI: Ki ga poznate, Aleksej Ivanovič, saj vas je grel ponoči.

MIŠKIN: Kljub temu sem potreboval eno uro, preden sem lahko zamigal s prsti na nogah.

JESENIN: Ivan Aleksejevič, zmenili smo se, da boste poskrbeli za Alekseja Ivanoviča.

NIŽINSKI: Dal sem mu pet odej, tri medvedje kožuhe in svoj lastni plašč!

(Jesenin, Rembrandt in Nižinski pogledajo Miškina.)

MIŠKIN: Nisem vaje takšnega mraza.

JESENIN: Jaz spim zelo dobro z eno odejo in enim kožuhom. Če hočete, vam kožuh posodim.

REMBRANDT: Tudi mojega lahko imate.

MIŠKIN: Hvala, ne ... nočem bili izjema.

JESENIN: Bravo, Aleksej Ivanovič. (*Zaploska.*)



REMBRANDT, NIŽINSKI: (*zaploskata*) Bravo, Aleksej Ivanovič, bravo.

MIŠKIN: Sicer pa upam, da me bo kmalu pogrela kakšna razburljiva obravnava v sodni dvorani; kdaj se nam kaj obeta?

(*Jesenin, Nižinski in Rembrandt se sunkovito dvignejo.*)

REMBRANDT: Skrajni čas, da se vrnem k delu. Napol dokončano drevo ni lepa reč.

JESENIN: Tudi mene čaka tisoč stvari. Veseli me, da se privajate, Aleksej Ivanovič.

(*Odide.*)

NIŽINSKI: Dovolj lenarjenja.

(*Začne vaditi plesne gibe.*)

MIŠKIN: (*osupel*) A sem koga užalil?

NIŽINSKI: Zakaj? Navada je, da se po zajtrku vsak posveti svojemu delu.

REMBRANDT: (*samemu sebi*) O tem ni nobenega dvoma ... Napol dokončano drevo ni lepa reč ...

MIŠKIN: Kdaj bom pa jaz dobil kakšno delo?

NIŽINSKI: Trenutno vlada zimsko zatišje.

MIŠKIN: Kaj ni nobenih tatvin v polarnem krogu, nobenih umorov, nobenih sporov?

REMBRANDT: Ne da bi vedeli.

MIŠKIN: To je vendar pokrajinsko sodišče.

NIŽINSKI: Zaradi snega smo nekoliko odrezani od sveta.

REMBRANDT: Če ste upali, da boste lahko že prvi dan poslali kakšnega sibirskega nepridiprava na vislice, ste se ušteli.

NIŽINSKI: Na ta užitek boste morali malo počakati.

MIŠKIN: Upam, da ne predolgo.

NIŽINSKI: Če nimate kaj početi, me lahko gledate, kako vadam.

(*Demonstrira nekaj plesnih gibov.*)



MIŠKIN: Pravzaprav bi rad končal svoje pismo.

(Iz žepa potegne list papirja in svinčnik. Rembrandt in Nižinski se spogledata.)

NIŽINSKI: Pismo?

MIŠKIN: Pismo.

REMBRANDT: Enemu od nas?

MIŠKIN: Ne, pismo materi, ki stanuje v Petrogradu.

(Rembrandt in Nižinski se spogledata in se zasmejeta.)

MIŠKIN: *(užaljen)* Ne spomnim se, da bi rekel kaj smešnega.

NIŽINSKI: Rekli ste, da bi radi napisali pismo materi.

MIŠKIN: A je to prepovedano?

NIŽINSKI: Ne. Vse je dovoljeno.

REMBRANDT: Edini problem je ta, da bo trajalo kar nekaj časa, preden ga boste lahko odposlali.

(Rembrandt in Nižinski se zasmejeta. Luči ugasnejo.)

(Žarek na Miškina, ki sedi pri mizi in piše.)

MIŠKIN: *(posnetek, po zvočniku)* Dragá mama ... Samotno je tukaj ... Sonce visi nad obzorjem nekaj ur dnevno, vse ostalo je noč ... Moji kolegi sodniki ... no, morda je prežgodaj, da bi karkoli rekel ... Še zmeraj nisem bil pri vrhovnem sodniku ... Stari Nikita, služabnik, je gluhonem ... Sinoči je z lovsko puško eno uro stal na hodniku in strmél v steno ... Vsepovsod sneg, nobenega dela ... Konice mojih prstov so pomodrele ... Moje srce, nekoč tako toplo, je prekrito z ledenimi svečami ...

(Tema.)



3.

(Luči. Jesenin, Rembrandt, Nižinski, Miškin.)

JESENIN: Gospodje!

NIŽINSKI: In dame!

JESENIN: Zbrali smo se, da sprejmemo v našo sredino Alekseja Ivanoviča Miškina.

REMBRANDT: Ki trdi, da bi rad postal naš kolega.

JESENIN: Nismo ga pričakovali. Glede na razmere, v katerih živimo, nam je –

NIŽINSKI: Vse prej kot potreben.

REMBRANDT: Vendar je tukaj.

JESENIN: Ne preostane nam drugega, kot da hlinimo kar najbolj pristno veselje in mu izrečemo dobrodošlico, kot da nam prihaja iz globine srca.

REMBRANDT: Naj se počuti med nami kot doma.

NIŽINSKI: Ljubo doma, kdor ga ima.

JESENIN: V njegovo zabavo smo pripravili kulturni program. Likovni razstavi bo sledil balet, potem bo na vrsti predstavitev moje najnovejše poezije. Za zaključek pa nas bo Aleksej Ivanovič presenetil s svojim lastnim prispevkom.

REMBRANDT: Bravo, Aleksej Ivanovič! *(Zaploska.)*

JESENIN: Prva točka našega festivala: svečana otvoritev petindvajsete razstave našega hišnega genija –

NIŽINSKI: *(zaploska)* Bravo, Nikolaj Nikolajevič!

REMBRANDT: *(užaljen)* Sedemindvajsete. *(Stopi k Jeseninu.)* Svečana otvoritev sedemindvajsete neodvisne razstave našega hišnega genija.

JESENIN: Neodpustljiva napaka. Opravičujem se.

NIŽINSKI: Kot da prihaja iz globine srca.

(Jesenin stopi k Nižinskemu in mu pripelje zaušnico.)

NIŽINSKI: Saj sem samo ponovil, kar ste malo prej rekli vi!

JESENIN: *(pripelje Nižinskemu še eno zaušnico)* Iskreno se opravičujem, Ivan Aleksejevič. Iz globine srca.



NIŽINSKI: Hvala, Ivan Petrovič. Edini ste, ki me znate v trenutku postaviti na realna tla. Bi lahko dobil še eno, da se popolnoma streznim? (*Jesenin mu pripelje še eno zausnico.*) Hvala, Ivan Petrovič, iz srca hvala. (*Se približa Rembrandtu.*) Nikolaj Nikolajevič, ali smem upati tudi na vašo uslugo? (*Rembrandt mu pripelje tako silovito zausnico, da ga zanese.*) O, kakšna sreča, da imam kolege, ki me razumejo. (*Se obrne k Miškinu.*) Aleksej Ivanovič, prosim. (*Mu nastavi lice.*)

MIŠKIN: (*v zadregi in osupel nad tem, kar je videl*) Morda kdaj pozneje.

NIŽINSKI: Kako ste lahko ravnodušni do kolega, ki je v neznosni stiski? (*Se približa Rembrandtu.*) Nikolaj Nikolajevič? (*Rembrandt porine roke v žepe plašča in odkima. Nižinski se približa Jesenin.*) Ivan Petrovič, prosim. (*Jesenin porine roke v žepe plašča in odkima.*) Zakaj mi odrekate moje edino zdravilo? (*Pade na kolena pred Jeseninom.*) Izbijte mi zobe. Pohodite me. Primite me za glavo in butajte z njo ob steno. (*Skloni se in začne z glavo ritmično tolči ob mizo.*)

JESENIN, REMBRANDT: Ena, dve, tri, štiri, pet, šest, sedem, osem, devet, deset ...

(*Nižinski obmiruje in se nasloni ob mizo. Na obrazu ima nasmehljan izraz olajšanja.*)

JESENIN: Zdaj pa svečana otvoritev sedemindvajsete neodvisne razstave našega hišnega genija, Nikolaja Nikolajeviča Rembrandta.

REMBRANDT: (*se postavi pred svojo sliko*) Gospodje. Odkar sem zadnjič razstavljal, se je v mojem delu, kot ste gotovo že opazili, pojavila stilna sprememba. Gre seveda za moj že znani poskus, da bi se približal duhu svoje življenjske teme. Kot vidite, sem tukaj skušal ublažiti zeleno, da bi dosegel večje ravnotežje z rjavimi stenami zgradbe. Ta zelena tukaj, na primer, je videti skoraj živa, a ne? Kar vate skoči, ko jo pogledaš, a ne? Žal sem, kot vidite, učinek zabrisal, če ne povsem uničil, s temi ptiči, s katerimi sem natrpal nebo. Za zaključek bi rekel: bolje vrabec v roki kot dva na strehi, kaj? – ha ha ha ...

JESENIN: Bravo, Nikolaj Nikolajevič.



NIŽINSKI: Nisem vedel, da so to vrabci, mislil sem, da so netopirji.

REMBRANDT: Nisem rekel vrabci, rekel sem ptiči!

JESENIN: Tudi vrabci so ptiči, bravo, Nikolaj Nikolajevič.

(Jesenin in Nižinski ploskata.)

NIŽINSKI: Se nam ne boste pridružili, Aleksej Ivanovič?

MIŠKIN: Bom ... Bom ... *(Štirikrat vljudno zaploska.)* Zakaj ...?

JESENIN: Poslušamo.

MIŠKIN: Upam, da me ne boste napak razumeli, a zakaj so njegove slike vse enake? Najmanj trideset jih ima v svoji sobi in vse prikazujejo sodišče, obdano z gredami in pomladnimi jasami.

(Molk. Zadrega.)

NIŽINSKI: Jaz bi rekel, da gre za pomanjkanje domišljije.

(Rembrandt užaljen odkoraka v kot in vsem obrne hrbet. Jesenin stopi k Nižinskemu in mu pripelje zaušnico.)

JESENIN: Ravno nasprotno. Kolega Rembrandt je v svojem ustvarjalnem iskanju podlegel, da tako rečem, edinstvenosti vizije. V zgodovini slikarstva poznamo nič koliko takih primerov. Van Gogh in sončnice. Rafael in angeli.

MIŠKIN: Vprašal sem iz radovednosti, ne zato, da bi kritiziral.

JESENIN: *(zakašlja, da bi pritegnil Rembrandtovo pozornost)* Da zaključimo: kot je razvidno iz današnje zelo uspešne razstave, je naš umetnik, naš *(poudari)* hišni genij tako izostril izrazne elemente svoje osrednje preokupacije –

REMBRANDT: *(ne da bi se obrnil)* Me ne zanima. Me sploh ne zanima.

Jesenin brezmočno razprostre roke. Pomigne Nižinskemu, naj se loti Rembrandta.)

NIŽINSKI: *(malo potuhta, se približa sliki)* Nemogoče. *(Rembrandt se ozre.)* Kako da nisem tega že prej opazil? *(Rembrandt se*



obrne in pride k sliki.) Čestitam, Nikolaj Nikolajevič. Ta odtenek rjave barve v spodnjem levem kotu vhodnih vrat – (*pogleda od blizu, da bi preveril*) – to je vendar napoved izjemno pomembne stilne preusmeritve –

REMBRANDT: Kateri odtenek rjave barve?

NIŽINSKI: Ta. (*Pokaže s prstom.*)

REMBRANDT: To je zelena barva!

NIŽINSKI: (*še enkrat pogleda*) To je odtenek zelene barve, ki vleče na rjavo. Ki pa se mu nekako posreči ostati skoraj povsem zelen. To je, skratka, zelenkast odtenek rjave barve, ki je tako zelenkast, da je skoraj povsem zelen. (*Se začne ritensko umikati, Rembrandt ga zasleduje s čopičem.*) Čestitam. Ne samo, da vam je uspelo ustvariti doslej neobstojno barvo, kar je že samo po sebi zgodovinski dogodek, uspelo vam je – (*se obrne k Jeseninu*) – pomagajte mi, Ivan Petrovič –

JESENIN: Uspelo vam je, Nikolaj Nikolajevič, obogatiti našo zavest z novimi spoznanji o naši vsakdanjosti in potrditi staro, premalo spoštovano resnico, da nobena snežinka nikoli ne pade na napačno mesto. Velik dosežek, za katerega si zaslužite buren aplavz. (*Zaploska.*)

NIŽINSKI: (*zaploska*) Bravo, Nikolaj Nikolajevič. (*Se obrne k Miškinu.*) Se nam ne boste pridružili, Aleksej Ivanovič?

(Miškin brez besed trikrat zaploska.)

JESENIN: Zdaj pa naslednja točka sporeda: Ivan Aleksejevič Nižinski bo izvedel svoj novi balet. Bravo, Ivan Aleksejevič. (*Zaploska. Pogleda Rembrandta.*)

REMBRANDT: (*ubogljivo*) Bravo, Ivan Aleksejevič. (*Pogleda Miškina.*) Se nam ne boste pridružili, Aleksej Ivanovič?

(Miškin brez besed dvakrat zaploska.)

JESENIN: (*za spoznanje nestrpno*) Ivan Aleksejevič. Prosim.

NIŽINSKI: Trenutek ... Saj veste ... Prvič nastopam pred Aleksejem Ivanovičem. (*Zapre oči.*) En ... dva ... tri ...

(Dvigne roko in tlesne s prsti.)



(Glasba: Brahmsov "Madžarski ples št. 3". Nižinski zapleše. Zaprtih oči se zaleti proti Miškinu, ki se umakne ravno ob pravem času; potem se zaleti proti Jeseninu, ki prav tako skoči proč; potem se zaleti proti Rembrandtu, ki se ritensko pritisne ob mizo. Vsi trije ga prestrašeno gledajo. Ples je skrajno nespreten in amaterski; nazadnje se Nižinski zaplete samemu sebi v noge in konča na tleh z zavozlanimi udi. Glasba utihne. Nižinski se skuša razvozlati. Jesenin in Rembrandt mu priskočita na pomoč in ga postavita na noge.)

NIŽINSKI: Kakšna sramota ... Tega ne bom preživel ...

(Jesenin in Rembrandt mu pomagata do stola, na katerem občepi napol osupel napol zgrožen.)

JESENIN: *(skuša rešiti situacijo)* Gospodje ... Priznajmo, da smo silno privilegirani. Bilo nam je dano, da smo priče izjemno pogumnemu poskusu umetnika, da preseže limitacije telesnih zmogljivosti. Ne svojih osebnih, ampak limitacije, ki jih je človeku določila narava. Za ta poskus, ki se je seveda moral končati s fiaskom, si Ivan Aleksejevič zasluži ne samo spoštovanje, ampak tudi občudovanje. Bravo, Ivan Aleksejevič. *(Zaploska.)*

REMBRANDT: Bravo, bravo. *(Zaploska.)* Aleksej Ivanovič, se nam ne boste pridružili?

MIŠKIN: Tokrat mislim da ne.

NIŽINSKI: O blamaža ... O mizerere ...

JESENIN: *(se približa Miškinu)* Aleksej Ivanovič, ponuja se vam priložnost, da nam pokažete, kako radodarni znate biti v razmerah, ko vas to nič ne stane. Pridobili si boste nekaj prijateljev. Ne samo to – pokazali boste, da se zavedate, kje ste in kaj se od vas pričakuje. In da je naša zaskrbljenost odveč.

MIŠKIN: Vaša zaskrbljenost je odveč. Vem, kje sem. Vem, kaj se pričakuje od mene.

JESENIN: *(prijetno presenečen)* Potem se razumeva!

MIŠKIN: Bojim se, da ne. Ostaja namreč še moja zaskrbljenost. Tej pa ni videti konca.



NIŽINSKI: Ivan Petrovič, predlagam, da se mi dovoli ponovitev točke. Ustvaril sem napačen vtis, Aleksej Ivanovič misli, da sploh ne znam plesati.

MIŠKIN: Za ples potrebujete glasbo.

NIŽINSKI: (*pogleda po vrsti Jesenina, Rembrandta, Miškina*) Glasbo?

MIŠKIN: Kaj pa, glasbo.

(Nižinski dvigne roko in tlesne s prsti. Začetni akordi Brahmsovega "Madžarskega plesa št. 3", ki se odsekano končajo, ko Nižinski tlesne s prsti druge roke.)

NIŽINSKI: Glasbo.

MIŠKIN: Saj ni mogoče plesati na pamet.

(Nižinski dvigne roko in tlesne s prsti. Ponovijo se isti akordi.)

JESENIN: Vi ne slišite glasbe, Aleksej Ivanovič?

(Dvigne roko in tlesne s prsti. Uvodni akordi Brahmsovega "Madžarskega plesa št. 5". Odsekano se končajo.)

MIŠKIN: Očitno sem brez posluha.

REMBRANDT: Kaj pa to?

(Dvigne roko in tlesne s prsti. Uvodni akordi Brahmsovega "Madžarskega plesa št. 1". Odsekano se končajo.)

MIŠKIN: Očitno sem popolnoma gluha.

(Jesenin, Rembrandt in Nižinski se spogledajo. Nižinski dvigne roko in tlesne s prsti. Brahmsov "Madžarski ples št. 6". Nižinski, Rembrandt in Jesenin se primejo čez ramena in zaplešejo v polkrogu. Pograbi Miškina in ga vključijo v kolo. Miškin se najprej upira, potem se prepusti drugim trem, da ga vodijo, vendar se ne more sprostiti in ostane skrajno neroden. Nazadnje nasilno odrine soplesalce. Glasba se ustavi.)



MIŠKIN: Protestiram zaradi grobega napada na moje dostojanstvo!
Zahtevam opravičilo!

(Izbruh silovitega smeha, ki se pretrga tako nenadoma, kot se je sprožil.)

JESENIN: Bravo, Aleksej Ivanovič.

NIŽINSKI: “Zahtevam opravičilo. Protestiram, zaradi grobega napada na moje dostojanstvo.” Čestitam, Aleksej Ivanovič.

JESENIN: Veseli nas, da niste povsem brez občutka za vsebino trenutka.

REMBRANDT: Jaz osebno sem si globoko oddahnil.

JESENIN: Hkrati pa je to lepa priložnost, da nadaljujemo z našim sporedom.

REMBRANDT: Gospodje. Prosim za popolno tišino. Pred nami je nepozaben in neponovljiv estetski dogodek.

JESENIN: *(pride v sredino)* Kot veste, se že dolgo ukvarjam s preišljevanjem o naravi stvari in o načinih preseganja iluzij. Napisal sem pesem, za katero upam, da nam bo v naših redkih trenutkih dvoma v tolažbo. Imenuje se “Arktična elegija”.

REMBRANDT: O, prekrasno, Ivan Petrovič, prekrasno!

NIŽINSKI: Pssst! Tiho.

JESENIN: *(potegne iz žepa list papirja, se odkašlja, bere):*

Udobje je to, kar imamo,
ne tisto, kar si želimo.
Plešemo kot snežinke,
sploh se ne dotikamo tal,
efemeroni smo –
naša edina smer
je smer vetra.
Veter vdihuje življenje
trenutkom. Veter je udobje.
Udobje pa je, kar imamo.

(Rembrandt in Nižinski burno zaploskata.)



REMBRANDT: Nisem si mislil, da bom doživel dan, ko me bo kaj tako silno prevzelo. Impresivno – se vam ne zdi, Aleksej Ivanovič?

MIŠKIN: Žal to ni moje področje.

NIŽINSKI: Počutim se kot prerojen. Prečiščen. Na novo sestavljen!

JESENIN: In kot je to že navada, sem pripravil za vsakega eno kopijo, da lahko “Arktična elegija” postane del naše kolektivne zavesti.

(Izroči vsakemu kopijo pesmi, tudi Miškinu. Jesenin, Rembrandt in Nižinski stopijo ob Miškina in družno recitirajo “Arktično elegijo”. Miškin trmasto molči in zavija z očmi proti stropu. Ko končajo, stopi iz vrste, se postavi pred njih in suho zaploska. Gre proti mizi in se nasloni obnjo.)

JESENIN: Hvala, Aleksej Ivanovič.

NIŽINSKI: “Efemeroni smo ...”

REMBRANDT: “Naša smer je smer vetra ...”

JESENIN: Gospodje, aplavz za Alekseja Ivanoviča Miškina.

(Aplavz. Jesenin, Rembrandt in Nižinski pokleknejo in se obrnejo proti Miškinu.)

JESENIN: Aleksej Ivanovič, prosim.

MIŠKIN: Jaz –

JESENIN, REMBRANDT, NIŽINSKI: Bravo, bravo! *(Zaploskajo.)*

MIŠKIN: – nimam pravzaprav kaj povedati.

JESENIN: Kulturni večer je.

MIŠKIN: Žal niti ne slikam niti ne plešem niti ne pesnim.

(Molk. Pokašljevanje.)

JESENIN: Nimate nobenega hobija?

MIŠKIN: Berem. Pravosodne stvari.

JESENIN: Kako pa se uresničujete?

MIŠKIN: Sodnik sem.

(Pokašljevanje.)



JESENIN: Zimski meseci so zelo dolgi.

MIŠKIN: Zato pa je treba ohraniti dobro kondicijo!

JESENIN: Nihče se tega ne zaveda bolj kot mi.

MIŠKIN: *(za mizo, didaktično)* Zakaj ne rešujete križank? Tako bi vsaj ohranjali miselno disciplino. V Petrogradu mogoče, tam si lahko dovolite trenutek neresnosti. Delo vas bo postavilo nazaj na noge, preden se pregloboko pogreznete. Tukaj, kjer po več tednov ni nobenega dela, pa je treba stati na straži štiriindvajset ur na dan.

JESENIN: *(po krajšem molku)* Kaj pa je treba stražiti?

MIŠKIN: Sodnika v sebi.

(Izbruh smeha. Jesenin, Rembrandt in Nižinski se odpravijo proti izhodu.)

MIŠKIN: Kam pa greste?

(Sodniki se nehajo smejati in se, nagnjeni pri izhodu, obrnejo.)

JESENIN, REMBRANDT, NIŽINSKI: Spat! *(Odidejo.)*

(Luči ugasnejo. Žarek na Miškina, ki sedi pri mizi in piše pismo materi.)

MIŠKIN: *(posnetek, po zvočniku)* Draga mama. Nisem se motil o svojih kolegih. Podlegli so eroziji notranje discipline. Se potročili, postali iracionalni, neodgovorni. Samo napol se zavedajo svoje zablode. Pomoč potrebujejo ...

(Tema.)



4.

(Luči. Miškin za mizo. Vstopi Nižinski in se postavi pred njega. Dvigne levo roko in tlesne s prsti. Dvigne desno roko in tlesne s prsti.)

NIŽINSKI: Bova zaplesala, Aleksej Ivanovič?

MIŠKIN: *(vstane)* Pripravljen sem vam pomagati, Ivan Aleksejevič.
(Pride pred mizo.)

NIŽINSKI: To me zelo veseli. Postavite levo nogo pred desno.

MIŠKIN: Niste več sami, Ivan Aleksejevič.

NIŽINSKI: *(se ozre)* Kdo pa je še?

MIŠKIN: Odslej sva dva.

NIŽINSKI: Aha. Midva.

MIŠKIN: Ni vam več treba zatirati dvomov.

NIŽINSKI: Vedel sem, da ste radodarni, ampak to presega vsa moja pričakovanja.

MIŠKIN: Ni se vam treba več delati, da uživате v tem, kar z vami počnejo.

NIŽINSKI: *(prestrašen)* Kaj pa počnejo z mano?

MIŠKIN: Klofutajo vas. Ponižujejo vas. Kdaj boste potegnili črto?

NIŽINSKI: Preveč je snega.

MIŠKIN: Kdaj boste rekli: tako daleč, naprej pa ne?

NIŽINSKI: Strah me je. Zato se smejim – *(Se zasmeje.)* Bojim se ledu. Odrevenelosti. Zato moram plesati –

(Dvigne roko, da bi tlesnil s prsti, a Miškin mu jo potegne nazaj ob telo.)

MIŠKIN: Pretepajo vas. Norce brijejo. Kaj pa vi?

NIŽINSKI: Kaj pa jaz?

MIŠKIN: Vi pa nič.

NIŽINSKI: Jaz pa nič.

MIŠKIN: Se kdaj pritožite?

NIŽINSKI: Komu?

MIŠKIN: Vrhovnemu sodniku.

NIŽINSKI: A ...



MIŠKIN: Zakaj ne?

NIŽINSKI: Ker je na službenem potovanju.

MIŠKIN: Ga nikoli ni? Je zmeraj na službenem potovanju?

NIŽINSKI: Na to vprašanje vam bo dal zanimivejši odgovor Ivan Petrovič. To namreč hvala bogu ni moje področje. Jaz sem plesalec.

(Dvigne roko, da bi tlesnil s prsti. Miškin mu jo sunkovito potegne nazaj ob telo.)

MIŠKIN: Kdaj se bo vrnil vrhovni sodnik?

NIŽINSKI: Ko bo konec te zime. Konec zametov. Ko ne bo več snežilo.

MIŠKIN: Ampak tukaj smo v arktičnem krogu.

NIŽINSKI: Seveda.

MIŠKIN: Tukaj so zime zelo dolgotrajne.

NIŽINSKI: Zelo dolgotrajne.

MIŠKIN: Tukaj lahko sneži vsak dan in vse leto.

NIŽINSKI: Zakaj potem ne zapleševa?

(Dvigne roko, da bi tlesnil s prsti. Miškin mu jo potegne nazaj ob telo.)

MIŠKIN: Red je potreben ne glede na to, da je vrhovni sodnik odsoten.

NIŽINSKI: Tukaj vlada prekrasen red.

MIŠKIN: Kdo pravi?

NIŽINSKI: Ivan Petrovič.

MIŠKIN: In vi mu verjamete?

NIŽINSKI: On je tisti, ki se ukvarja s premišljevanjem, s koncepti, z razlaganjem –

MIŠKIN: Zato mu verjamete?

NIŽINSKI: Seveda.

MIŠKIN: Jaz pa mislim, da ne.

NIŽINSKI: Zakaj ne?

MIŠKIN: Verjamete mu iz dveh povsem drugačnih razlogov.

NIŽINSKI: Katerih?



MIŠKIN: Prvič, ker ste preleni, da bi vpregli možgane in se dokopali do lastnega mnenja.

NIŽINSKI: Kaj pa drugič?

MIŠKIN: Drugič pa zato. (*Mu pripelje zaušnico.*)

NIŽINSKI: Ni res.

(Miškin mu pripelje zaušnico.)

MIŠKIN: Ni res?

(Mu pripelje zaušnico.)

NIŽINSKI: Res je, da nisem povsem stabilen. Da sem precej omahljiv in ... in ...

MIŠKIN: Prestrahopeten, da bi ugovarjal.

NIŽINSKI: To pa ni res. Ugovarjam, kadar koli se mi ponudi priložnost. Ugovarjam toliko, da že skoraj tečnarim. Res je tudi, da sem edini na tem sodišču, ki ugovarja.

MIŠKIN: (*mu pripelje zaušnico*) In hkrati edini, ki redno dobiva klofute.

NIŽINSKI: Hvala bogu. Ker drugače bi se razlezel.

MIŠKIN: Saj niste testo.

NIŽINSKI: Nisem, a tako se počutim.

MIŠKIN: In klofute vas oblikujejo v nekaj bolj trdnega, v hlebec, v štruco, ali nemara v žemljo?

(Mu pripelje zaušnico.)

NIŽINSKI: Klofute so opomin, da življenje ni praznik, ampak delovni dan.

MIŠKIN: Potem ne razumem, kaj je narobe z lopato.

NIŽINSKI: (*zmeden*) Katero lopato?

MIŠKIN: Tisto, s katero bi lahko skidali sneg z dvorišča, da bi imeli prostor za jutranje vaje. Pa okoli zgradbe, da bi lahko vsak dan nekajkrat tekli okoli nje in se naužili svežega zraka.

NIŽINSKI: Svež zrak je mrzel.

MIŠKIN: Toliko bolje.



NIŽINSKI: Svež zrak nam piha skozi reže v oknih.
MIŠKIN: Greva?
NIŽINSKI: Svež zrak – (*Miškin mu pripelje zaušnico.*) Svež zrak.
MIŠKIN: Lopata.
NIŽINSKI: Lopata.
MIŠKIN: (*zakoraka na mestu*) En dva, en dva.
NIŽINSKI: (*se obrne in odkoraka proti izhodu*) En dva, en dva.

(*Miškin odkoraka za njim.*)

(*Luči ugasnejo.*)

5.

(*Luči. Jesenin in Rembrandt. Prisluskujeta zvokom od zunaj, kjer Nižinski in Miškin kidata sneg.*)

JESENIN: Kdo mu je dal lopato?
REMBRANDT: Našel jo je.
JESENIN: Sploh nisem vedel, da jo imamo.
REMBRANDT: Ne samo ene. Pet.
JESENIN: Pet lopat?! Za kaj?
REMBRANDT: Za kidanje snega.
JESENIN: Nikoli nismo kidali snega.
REMBRANDT: Drugi pred nami so ga. Ni bilo zmeraj tako, kot je zdaj. Drugi časi.
JESENIN: Ne spominjam se jih, in tudi za vas je najbolje, da jih takoj pozabite.
REMBRANDT: Zgodovina je zgodovina.
JESENIN: Kaj prihaja iz vaših ust, Nikolaj Nikolajevič?
REMBRANDT: Dobro je vedeti.
JESENIN: (*strmi*) To sploh niso vaše besede.
REMBRANDT: Seveda ne. Od vas sem jih slišal.
JESENIN: Zakaj nismo lopat poskrili?
REMBRANDT: Zaradi globoke žalosti. (*Vzneseno.*) Zame je vsak pogreb nekaj nepozabnega.



JESENIN: Ste pozabili, da o pogrebih pod to streho ne govorimo!
REMBRANDT: Saj ne govorim o pogrebu. Govorim o lopatah, ki smo jih zadnjič uporabili, ko smo zagreblili nesrečnega –

(Jesenin mu z dlanjo pokrije usta.)

JESENIN: O lopatah, ki bi jih morali poskriti, da se ne bi znašle v rokah ljudi, ki bi radi zavrteli kolo zgodovine nazaj.

REMBRANDT: Žal jih nismo in kolo zgodovine se je začelo vrteti nazaj.

JESENIN: Neumnost. Miškin je našel svoj *modus vivendi*. Odslej bomo srečna mala skupina zadovoljnih sodnikov. Vi boste slikali, Nižinski bo plesal, jaz bom filozofiral o pomenu življenja, Miškin bo kidal sneg.

REMBRANDT: Če bi samo Miškin kidal sneg, me to ne bi motilo.

JESENIN: *(pohiti k oknu in pogleda ven)* Zakaj mi niste povedali? Če izgubimo Nižinskega, imamo skrajno nezdravo razmerje: dva proti dva! Takoj je treba nekaj ukreniti.

REMBRANDT: Strinjam se.

JESENIN: Zakaj se potem obotavljate?

REMBRANDT: Stvar prepuščam vaši superiorni modrosti.

JESENIN: Počakali bomo. Nižinski se bo utrudil, Miškina pa bo srečala pamet. Treba mu je pomagati. Zakaj ga ne naučite slikati?

REMBRANDT: Imam samo en čopič.

JESENIN: Več kot dovolj za dva prijatelja.

REMBRANDT: *(presenečen)* Največ, kar bi lahko rekel za Miškina, je to, da se mi smili.

JESENIN: *(si povrta po ušesih)* Upam, da nisem prav slišal.

REMBRANDT: Smili se mi tako kot Nižinski. In vi, Ivan Petrovič. In jaz, samemu sebi.

JESENIN: Zakaj imajo sloni velika ušesa?

REMBRANDT: Zato, da se lahko pahljajo, ko jim je vroče! Zato, da se lahko zavijejo vanje, ko jih zebe! Zato, da lahko plahutajo po zraku in trobentajo z rilci!

JESENIN: Mislim, da vas je malo zaneslo, Nikolaj Nikolajevič.

REMBRANDT: Res tako mislite?

JESENIN: Kaj se je pravkar zgodilo?



REMBRANDT: Zaneslo me je. Opravičujem se.
JESENIN: Bi pomagalo zdravilo, ki smo ga doslej rezervirali za Nižinskega?
REMBRANDT: Ne vem.
JESENIN: *(pripelje Rembrandtu zaušnico)* Kako se počutite?
REMBRANDT: *(si pestuje lice)* Zelo dobro. Zelo zelo dobro.
JESENIN: Ste prepričani?
REMBRANDT: Stodesetodstotno.
JESENIN: Bi poskusili dvojno dozo, za vsak primer?
REMBRANDT: *(se umika)* To bi lahko imelo negativne posledice. *(Jesenin mu sledi.)* To bi lahko imelo nepredvidljive, katastrofalne posledice! Lahko bi na primer pograbil lopato in začel kidati sneg!

(Skozi vrata se opoteče Nižinski, sključen, z rokami na križu. Zruši se na stol in zasoplo diha.)

JESENIN: Ivan Aleksejevič!
REMBRANDT: Boste zaplesali?

(Nižinski zasoplo odkima.)

JESENIN: Seveda boste.

(Dvigne roko in tlesne s prsti. Brahmsov "Madžarski ples št. 3".)

(Jesenin in Rembrandt pograbita Nižinskega, ga potegneta kvišku in z njim zaplešeta. Nižinski se zruši na kolena. Jesenin in Rembrandt ga vlačita sem ter tja. Vstopi Miškin. Konec glasbe. Konec plesa. Nižinski obleži na tleh med Miškinom in Jeseninom ter Rembrandtom.)

MIŠKIN: Zakaj mi noče segreti vode?
JESENIN: Kdo?
MIŠKIN: Nikita. Sam sem odnesel škof na dvorišče, rekel sem, naj ga napolni s snegom in ga postavi na ogenj. On pa kar stoji in se neumno hahlja.
REMBRANDT: To je edini zvok, ki ga je zmožen.



MIŠKIN: Rad bi se skopal. Saj bi sam segrel vodo, pa stoji pred vrati kuhinje s puško v rokah in me ne pusti noter.

REMBRANDT: Mu bom jaz povedal. (*Odide.*)

MIŠKIN: Vrhunska nesramnost. Ne bom dovolil, da se služabnik norčuje iz mene.

JESENIN: Nikita pa res ni služabnik.

MIŠKIN: Pere, kuha, pospravlja, drva seka, kuri, hodi na lov, to je zame služabnik.

JESENIN: Oskrbnik, bi se lepše reklo.

MIŠKIN: Naziv ni važen. Zaveda naj se svojega mesta v hierarhiji in se obnaša temu primerno.

REMBRANDT: (*se vrne*) Saj se bo. Vaše kidanje ga je spravilo v slabo voljo.

JESENIN: Pridite k oknu, Aleksej Ivanovič. (*Stopi čez Nižinskega. Miškin se mu pridruži pri oknu. Jesenin ga pokroviteljsko objame okrog ramen.*) Dve uri ste potrebovali, da odstranite z dvorišča deset kubičnih metrov snega. Veter pa je potreboval pet minut, da ga je napihal nazaj.

MIŠKIN: (*se počasi obrne*) Saj to ni res ... To je mora ... Kdaj se bom zbudil?

(*Začne z glavo butati ob mizo. Nižinski, ki še zmeraj leži na tleh, dvigne roko in šteje na prste.*)

JESENIN: (*pomaga Miškinu na noge*) Prosim, Aleksej Ivanovič ... Počivat. (*Ga odpelje.*)

REMBRANDT: (*se približa stojalu, seže po čopiču*) Dober dan, ptički. Dober dan, rožice.

NIŽINSKI: (*se nenadoma dvigne na komolec*) Dober dan, sonce.

REMBRANDT: Dober dan, sonce ... (*Stopi k Nižinskemu in mu prijazno pomaga na noge. Potem mu pripelje zaušnico.*) Dober dan, odpadnik. (*Mu pripelje še eno.*) Dober dan, izdajalec. (*Mu pripelje še eno.*) To pa je tista, ki sem jo dobil jaz, čeprav je bila namenjena vam.

NIŽINSKI: Hvala, Nikolaj Nikolajevič.

REMBRANDT: Ni za kaj. (*Mu pripelje še eno.*)

(*Luči ugasnejo.*)



6.

(Luči. Sodniki sedijo pri mizi.)

REMBRANDT: *(kolcne)* Hvala bogu, da je konec medveda. Nikoli si nisem mislil, da bom kdaj hrepenel po navadnem krompirju. *(Se dvigne in gre k stojalu. Seže po barvah in čopiču.)* Dobro jutro, ptički golobički . . .

MIŠKIN: *(vstane)* Kdaj je bilo to sodišče nazadnje podobno sodišču? *(Premor. Vsi ga gledajo.)* Kdaj ste nazadnje imeli obravnavo?

JESENIN: Se kaj spomnite, Nikolaj Nikolajevič?

(Rembrandt skomigne.)

NIŽINSKI: A ni bil to primer . . . ukradenega zimskega plašča?

JESENIN: Tako dolgo je že tega?

MIŠKIN: Mesec? Dva? Eno leto? Kako dolgo pa ste sploh tu?

JESENIN: Kar en lep čas.

MIŠKIN: In kaj to pomeni konkretno?

JESENIN: Čas ni konkretna stvar, Miškin. Vse je odvisno od tega, kako ga doživljate.

MIŠKIN: Pustimo filozofijo za bolj srečne čase. Kdaj ste bili imenovani?

JESENIN: Jaz osebno že kar nekje v časih, ki so minili.

REMBRANDT: Včasih te imenujejo in potem pozabijo nate. Preveč vodke pijejo v Petrogradu.

MIŠKIN: Kako daleč je najbližje naselje?

JESENIN: Zapuščeno.

MIŠKIN: Naslednje najbližje naselje?

JESENIN: Nikdar ga ne boste dosegli.

REMBRANDT: In tudi če ga – kaj boste tam počeli?

NIŽINSKI: Na koncu se boste morali vrniti sem.

MIŠKIN: Ne razumem, kako lahko živite tukaj, ne da bi kar koli počeli!

REMBRANDT: Jaz slikam.

NIŽINSKI: Jaz plešem.

JESENIN: Jaz pišem pesmi.

MIŠKIN: Ampak mi nismo slikarji, plesalci, pesniki. Ste pozabili, zakaj ste tukaj?



REMBRANDT: Naše življenje je silno, da ne rečem skrajno, zabavno.
MIŠKIN: Kako naj bo življenje brez ciljev zabavno? Poglejte se. Vi niste srečni. Najbolj mizerna skupina mož ste, kar sem jih doslej videl.

(Izbruh silovitega smeha. Vsi trije se smejejo, kot da ne bodo nikoli nehali. Jesenin naredi znamenje z roko in smeh se utrga.)

JESENIN: Ubogi Miškin.
REMBRANDT: Ubogi Aleksej Ivanovič.
NIŽINSKI: Ubogi Aleksej.
JESENIN: Ivan Aleksejevič, prosim.

(Nižinski odpleše do stola, ga dvigne, odpleše do Miškina, mu položi stol za hrbet.)

JESENIN: Sedite, Aleksej Ivanovič Miškin.
NIŽINSKI: Sedite, Aleksej Ivanovič.
REMBRANDT: Sedite, Aleksej.
NIŽINSKI: Sedite vendar.
MIŠKIN: *(sede)* Nimate me pravice zasliševati. Imenovan sem bil v Petrogradu.
JESENIN: Nekaj vprašanj bi vam radi zastavili.
REMBRANDT: Pa ne, da vas je tega strah?
MIŠKIN: Vprašanja mi lahko zastavlja samo vrhovni sodnik. *(Vstane.)* Kdaj mi bo dovoljeno, da ga vidim?
JESENIN: Sedite.
REMBRANDT: Sedite.
NIŽINSKI: Sedite.

(Z roko pobriše prah s stola. Miškin se nenadoma odloči in sede.)

JESENIN: Vstanite.
MIŠKIN: *(vstane)* Pravkar ste rekli, naj sedem.
JESENIN: Mislim, da ne.
REMBRANDT: Jaz tudi mislim, da ne.
NIŽINSKI: Mislim, da ste pravkar rekli, naj Miškin vstane.



MIŠKIN: Rekli ste, vsi trije, naj sedem.

JESENIN: Zakaj potem ne sedite?

MIŠKIN: *(po krajšem premisleku)* Ker ste mi rekli, naj vstanem.

JESENIN: Potem pa sedite.

REMBRANDT: Sedite.

NIŽINSKI: Vstanite.

(Miškin sede.)

JESENIN: Sedite.

REMBRANDT: Vstanite.

NIŽINSKI: Sedite.

(Miškin vstane.)

JESENIN: Sedite vstanite.

REMBRANDT: Vstanite sedite.

(Miškin vstane, sede, vstane, sede.)

NIŽINSKI: En, dva, en, dva, en, dva ...

(Miškin trmasto obsedi.)

JESENIN: Sedite.

(Miškin vstane.)

REMBRANDT: Vstanite.

(Miškin sede.)

JESENIN, REMBRANDT, NIŽINSKI: S e d i t e !

(Miškin vstane.)

JESENIN: Povejte stolu, naj sede. *(Miškin ga gleda.)* Povejte stolu,
naj sede.



REMBRANDT: Povejte stolu, naj sede.

MIŠKIN: Nima ušes.

JESENIN: Kaj pa vi, jih imate?

MIŠKIN: Imam, čeprav si ta trenutek želim, da jih ne bi imel. Na srečo si jih lahko zatisnem.

(Si zatisne ušesa.)

JESENIN: Kakšna ušesa imate?

REMBRANDT: Velika?

NIŽINSKI: Ali majhna?

(Rembrandt in Nižinski primeta Miškina vsak za eno roko in mu jih potegneta od ušes.)

REMBRANDT, NIŽINSKI: *(zavpijeta)* Velika ali majhna?

MIŠKIN: Najodločneje protestiram!

JESENIN: *(razočaran)* Miškin, Miškin ...

NIŽINSKI: "Najodločneje protestiram!"

REMBRANDT: Si ne znate izmisliti česa novega?

JESENIN: Ne kaže dobro.

REMBRANDT: Brez trohice humorja.

NIŽINSKI: Zmrznili boste.

MIŠKIN: Kar toplo mi je v tem plašču.

JESENIN: Vsak tepec si lahko obleče plašč in mu je toplo. Govorim o vašem duhu, Aleksej Ivanovič. Tam, prijatelj, se arktični led neizprosno širi proti jugu.

REMBRANDT: Samo s humorjem ga lahko sproti topite.

NIŽINSKI: Če ga nimate, boste končali tako kot Nikita.

REMBRANDT: Zamrznjeni.

JESENIN: Nemi.

MIŠKIN: Bom že poskrbel zase.

JESENIN: Aha. Brez humorja, imate pa drug način. Morda ste dober skakalec. Lahko skočite više od mize?

REMBRANDT: Iz nevarnosti?

NIŽINSKI: Iz sebe?

JESENIN: Lahko skočite više od mize?



MIŠKIN: Vi lahko?

JESENIN: Ne samo jaz, vsi. Ivan Aleksejevič?

(Nižinski poskoči pet centimetrov od tal.)

MIŠKIN: Saj ni skočil više od mize! Pet centimetrov od tal, to je vse!

JESENIN: Kako visoko pa je skočila miza?

MIŠKIN: *(po premoru)* Čudim se, da ogenj vaše duhovitosti ne stopi snega, ki nas obdaja.

JESENIN: Zakaj imajo sloni velika ušesa?

MIŠKIN: Zakaj jih ne vprašate?

JESENIN: Mi vemo, vas sprašujemo.

REMBRANDT: Zakaj?

NIŽINSKI: Zakaj?

MIŠKIN: *(eksplodira)* Zato, ker jih imajo! Zato, prekleto! *(Osupel nad svojim izbruhom, mirno.)* Zato. Prekleto.

(Odide k mizi, sede nanjo in vsem obrne hrbet.)

JESENIN: Kaj bomo rekli, gospodje?

REMBRANDT: Nič dobrega.

NIŽINSKI: Zastrašujoč primer pomanjkanja ... ne vem točno česa, ampak zanesljivo zastrašujoč primer.

REMBRANDT: Tako potenciran, da ne more biti resničen.

JESENIN: Gospodje, zakaj imamo velika ušesa?

JESENIN, REMBRANDT, NIŽINSKI: Zato, da lahko frifotamo s cveta na cvet!

(Miškin se odpravi k izhodu.)

REMBRANDT: Vas ne zanima diagnoza?

MIŠKIN: *(se obrne)* Vaše bolezni?

REMBRANDT: Naše gotovo ne.

JESENIN: Nikolaj Nikolajevič?

REMBRANDT: Atrofija dveh temeljnih človeških organov. Centra za ha ha ha in centra za domišljijo.



NIŽINSKI: Niste skakalec, Aleksej Ivanovič, ne znate skočiti više od mize.

REMBRANDT: Majhna ušesa imate, frfotati ne znate.

JESENIN: Zelo mi je žal, Aleksej Ivanovič, a če mislite, da ste primerni za položaj sodnika na tem sodišču, si to iluzijo čimprej izbijte iz glave.

MIŠKIN: *(globoko zaskrbljen, stopi pred tri sodnike)* Kaj se je zgodilo z vami, Ivan Petrovič? *(Pogleda Rembrandta.)* Nikolaj Nikolajevič? *(Pogleda Nižinskega.)* Ivan Aleksejevič? Kje so vzroki tragedije, ki vas je doletela?

(Izbruh silovitega smeha. Miškina vrže vznak. Odide. Kakor hitro se vrata za njim zapro, se smeh pretrga.)

NIŽINSKI: Kaj pa ... *(Premor. Jesenin in Rembrandt ga gledata.)*
Kaj pa, če ima Miškin prav? In je z nami nekaj narobe?

REMBRANDT: *(pogleda Jesenina)* Boste vi ali jaz?

JESENIN: Kar dajte.

(Rembrandt si odvijte šal, ga ovije Nižinskemu okrog vratu in ga začne daviti. Nižinski, vse bolj zaripel, se smeje, kot da bi ga kdo ščegetal. Zruši se na kolena, napol lovi sapo, napol se smeje. Potem izbulji oči. Jesenin si hitro odvijte šal, ga ovije Rembrandtu okrog vratu in ga začne daviti. Rembrandt preneha daviti Nižinskega in najprej z eno, potem pa z obema rokama pograbi Jeseninov šal. Jesenin popusti.)

REMBRANDT: Malo me je zaneslo. Hvala, Ivan Petrovič.

NIŽINSKI: *(si pestuje vrat)* Z Miškinom je nekaj narobe. Mi smo normalni.

(Luči ugasnejo.)



7.

(Luči. Jesenin stoji za mizo, Nižinski se pozibava poleg mize, Miškin stoji ob vratih. Rembrandt vstopi in gre k stojalu, ne da bi koga opazil.)

REMBRANDT: Dobro jutro, soba. Dobro jutro, ogenj v kaminu. Ki bi bil krasen ogenj, če bi imeli kamin in dovolj kurjave, da zakurimo ogenj. Dobro jutro ptički golobički, rožice – *(Si pomane roke.)*

JESENIN: Dobro jutro, Nikolaj Nikolajevič.

REMBRANDT: *(prestrašen poskoči)* Oh! ... Ivan Petrovič! ... Tako zgodaj pokonci? *(Opazi druga dva.)* Vsi! Kaj se dogaja?

JESENIN: Kolega Miškin bi nam rad nekaj povedal.

REMBRANDT: Že spet?

JESENIN: Poslušamo, Aleksej Ivanovič.

MIŠKIN: *(po krajšem molku)* Rad bi predlagal majhne spremembe. Moramo se prebuditi. Moramo začeti znova živeti.

REMBRANDT: Joj! A sem mrtev? Zakaj mi nihče ni povedal? To pa moram takoj preveriti. *(Se potegne za uho.)* Aaaaa ... Aleksej Ivanovič, lahko vas razveselim z novico, da mrtvi ne čutijo bolečin, kar pomeni, da sem živ. Kar pomeni, da smo vsi živi. Kar pomeni, da se nam ni treba prebuditi in znova živeti.

JESENIN: Bravo, Nikolaj Nikolajevič.

NIŽINSKI: Kaj pa jaz? Kako vem, da nisem mrtev? *(Se potegne za uho.)* Nič ne boli ... mrtev sem. Ivan Petrovič?

(Rembrandt stopi k njemu in mu pripelje krepko zaušnico.)

NIŽINSKI: Kakšno olajšanje! ... Hvala, Nikolaj Nikolajevič.

MIŠKIN: Ivan Petrovič, tako ne gre več naprej. Vem, da piha burja, vem, da to ni običajna zima, a ravno zato, zaradi tega toliko bolj! Boriti se moramo. Treba je udariti nazaj.

NIŽINSKI: Treba je udariti nazaj?

MIŠKIN: Čimprej in čimbolj odločno.

(Nižinski stopi k Rembrandtu in mu pripelje strahovito zaušnico.)



NIŽINSKI: (*Jeseninu, opravičujoče*) Treba je udariti nazaj.
JESENIN: Aleksej Ivanovič. V naš blagoslovljeni svet idealnega ravnotežja ste vnesli nemir in konfuzijo. V imenu naše skupne prihodnosti apeliram na vas pred pričami, da temeljito premislite, preden nadaljujete s takšnim vedenjem.
MIŠKIN: Tukaj se nič ne zgodi! Vse ... plava mimo. Nimam občutka, da sem resničen.
JESENIN: Kaj pa je v takšnem občutku tako pozitivnega, da bi ga morali za vsako ceno imeti?
MIŠKIN: Nobenih ciljev ni tukaj. Ničesar ni mogoče pričakovati. Ničesar se ne moremo veseliti.
JESENIN: Miškin, lepo vas prosim.
MIŠKIN: Ne moremo živeti brez ciljev – česa naj se sicer oprimmemo?
JESENIN: Trenutka. Sedanosti.
MIŠKIN: Prehitro mine.
JESENIN: Ponavlja se. V nedogled. Večno traja.
MIŠKIN: Vzgojili so me v prepričanju, da je treba verjeti v prihodnost. Brez te vere bi izgubil tla pod nogami. Znorel bi.
JESENIN: Gotovo ne, če bi se lotili, recimo, slikanja.
MIŠKIN: Nimam talenta.
JESENIN: Ivan Aleksejevič vas bo naučil plesati.

(Nižinski tlesne s prsti. Uvodni akordi Brahmsovega "Madžarskega plesa št. 3". Nižinski naredi nekaj plesnih korakov. Miškin dvigne roko in tlesne s prsti. Glasba se "odzove" in utihne.)

MIŠKIN: Neroden sem. Brez občutka za ritem.
JESENIN: Nič hudega. Ideja popolnosti v popolnem okolju je brez pomena.
MIŠKIN: Temu pravite popolno okolje?
JESENIN: Vsakemu, v katerem je stvarjem dovoljeno, da so.
MIŠKIN: Ampak stvarjem ne sme biti dovoljeno, da so! Najpomembnejši dan ni danes, ampak jutri. ... Jutri se bo začela odjuga, znova bomo začeli delati ... Zakaj me nočete razumeti? ... Živeti je treba za jutri ... Predlagam pravosodne debate ... telovadbo ... kepanje, če nič drugega ... Preveriti, urediti, predebatirati je



treba zapisnike preteklih razprav ... Življenje je pred nami, kaj res ne vidite?

(Premor. Pokašljevanje.)

JESENIN: Nikolaj Nikolajevič?

REMBRANDT: Jaz bi raje nadaljeval s slikanjem, če nima nihče nič proti. Pravosodne stvari so mi strašno zoprne.

(Jesenin pogleda Nižinskega.)

NIŽINSKI: Jaz plešem. A to ni telovadba?

JESENIN: Kar se pa mene tiče –

MIŠKIN: Slep ste! ... Vsi! ... Nekaj se je zgodilo z vami ... Ta zima ... Moram doseči, da znova spregledate ... Tudi če vam iztaknem oči ...

(Izbruh silovitega smeha. Miškin odide.)

REMBRANDT: "Slep ste."

NIŽINSKI: "Nekaj se je zgodilo z vami."

(Smeh. Vstopi Miškin s puško. Smeh poneha.)

MIŠKIN: Zakaj vas je kar naenkrat minila dobra volja?

JESENIN: Skrbi nas.

MIŠKIN: Lepo. Dokaz, da se niste povsem izgubili stika z realnostjo.

JESENIN: Skrbi nas, da boste po nerodnosti pritisnili na sprožilec in si odstrelili palec na nogi.

(Miškin se zave, da mu cev puške meri proti nogam, nato jo bliskovito obrne proti stropu.)

REMBRANDT: Ali da boste po nerodnosti preluknjali strop in nam bo začelo snežiti na glave.

(Miškin se zave, da cev puške moli proti stropu, in jo bliskovito obrne v vodoravni položaj, tako da meri v Nižinskega.)



NIŽINSKI: Mene pa skrbi, da mi bo začelo snežiti v glavo.

(Miškin obrne puško, tako da cev moli proti Rembrandtovi sliki na stojalu.)

JESENIN: Se odpravljate na lov, Aleksej Ivanovič?

REMBRANDT: Vam je Nikita dal puško ali ste jo ukradli?

NIŽINSKI: Nikita ne bi dal svoje puške nikomur.

REMBRANDT: Med nas je prišel sodnik, ki krade.

MIŠKIN: Nikomur ne želim nič žalega. Nasprotno. Vodi me ena sama želja: da bi vam pomagal.

JESENIN: Doslej smo si pomagali sami, ta trenutek pa kaže, da nam lahko pomaga le Bog.

MIŠKIN: Kako se piše vrhovni sodnik? Kako se oblači? Kje se zadržuje?

JESENIN: Kako želite, da odgovorimo na ta vprašanja? Vsak na eno, vsi skupaj na vse po vrsti?

MIŠKIN: Vprašanje je samo eno. Kje je vrhovni sodnik? Kdo je vrhovni sodnik? Kakšen je vrhovni sodnik?

(Nižinski, ki je štel vprašanja, dvigne tri prste.)

MIŠKIN: *(Rembrandtu)* Naredite mi uslugo, Nikolaj Nikolajevič. Tresnite ga. Mahnite ga, preden izgubim oblast nad seboj in mu s kopitom predelam fizionomijo.

(Rembrandt pogleda Jesenina. Jesenin prikima. Rembrandt stopi k Nižinskemu in mu pripelje zaušnico.)

NIŽINSKI: Zmeraj moram bili jaz tisti, ki ga nihče ne mara.

MIŠKIN: Razumite vendar, da sem vaš prijatelj. In da želim to ostati. Kateri od vas me bo odpeljal k vrhovnemu sodniku?

JESENIN: Se zavedate, kaj zahtevate?

MIŠKIN: Zmenite se med sabo. Eno minuto imate.

REMBRANDT: Mar ne veste, kaj se zgodi z ljudmi, ki se nepoklicani znajdejo pred vrhovnim sodnikom?

MIŠKIN: Petdeset sekund.



JESENIN: To je resna zadeva, Miškin, o tem se moramo najprej posvetovati.

MIŠKIN: Dajem vam pol minute.

(Jesenin, Rembrandt in Nižinski staknejo glave in mrzlično šepetajo. Prenehajo in se vzravnaajo.)

JESENIN: Žal nismo dosegli soglasja.

MIŠKIN: Potem pa vi. *(Uperi puško v Jesenina.)*

JESENIN: Čakajte. Gre za primer poklicne neposlušnosti. Kolega Rembrandt bi vas moral predati vrhovnemu sodniku, vendar noče.

MIŠKIN: Še enkrat mu povejte.

JESENIN: Nikolaj Nikolajevič, ukazujem vam, da odpeljete Miškina k vrhovnemu sodniku in ga prijavite zaradi neupravičene uporabe strelnega orožja.

REMBRANDT: Ne bom, Ivan Petrovič, ker mi je Miškin preveč pri srcu.

JESENIN: Nikolaj Nikolajevič, to ni šala, to je ukaz.

REMBRANDT: Nasprotuje mojim načelom.

JESENIN: Se zavedate, da vas lahko predam vrhovnemu sodniku skupaj z Miškinom?

REMBRANDT: Pa dajte.

JESENIN: Kakor hočete. Odpeljite Miškina in se skupaj z njim izročite vrhovnemu sodniku.

REMBRANDT: Zakaj pa sebe?

JESENIN: Zaradi neposlušnosti.

REMBRANDT: Ampak če odpeljem Miškina, nisem neposlušen.

JESENIN: Zakaj ga potem ne odpeljete?

REMBRANDT: Saj sem že povedal: ker nočem.

JESENIN: Torej ste neposlušni.

REMBRANDT: Sem.

JESENIN: V redu! Izročam vas vrhovnemu sodniku. Vzemite Miškina in se skupaj z njim predajte –

REMBRANDT: Nočem vzeti Miškina.

JESENIN: Torej ste spet neposlušni?

REMBRANDT: Zakaj spet, to je še zmeraj isti ukaz.



JESENIN: Za božjo voljo, Rembrandt. Stopite tja, poleg Miškina. Ta trenutek boste izročeni vrhovnemu sodniku.

(Rembrandt se postavi poleg Miškina. Jesenin se približa Nižinskemu.)

JESENIN: Ivan Aleksejevič, nekaj bi vas rad vprašal.

NIŽINSKI: A res? Zakaj pa mene?

JESENIN: Vi ste pred kratkim videli vrhovnega sodnika. Bi mi lahko nakazali, kje se zadržuje?

NIŽINSKI: Jaz da sem ga videl?

JESENIN: Mogoče ga niste ravno videli, zagotovo pa ste imeli z njim takšne ali drugačne stike.

NIŽINSKI: Zakaj pa naj bi jih imel?

JESENIN: Ker ste na tem sodišču na najnižjem rangu! Se razumeva? Če mi ne boste povedali, kje se zadržuje vrhovni sodnik, vas bom ... vas bom ...

NIŽINSKI: Predal vrhovnemu sodniku? *(Stopi k Miškinu.)*

JESENIN: Veste kaj, to je pa ... to je pa ... *(Se prime za glavo.)* ... O Bog ... glavo mi bo razneslo. *(Se globoko zamisli. Stopi k Rembrandtu.)* Kolega Rembrandt. Odpovedujem se položaju predstojnika. Od tega trenutka ste vi naš predstojnik. Vaša dolžnost je, da nas vse tri predate vrhovnemu sodniku.

REMBRANDT: *(stopi proč od Miškina)* A tako je to?

JESENIN: *(se postavi ob Miškina)* Tako, žal.

REMBRANDT: Ampak če sem zdaj jaz predstojnik, se lahko sam odločim, komu bom ukazal, naj vas preda vrhovnemu sodniku. Je tako ali ni tako?

JESENIN: Prav gotovo.

REMBRANDT: *(se obrne k Miškinu)* Aleksej Ivanovič Miškin. Kot najmlajšemu članu naše sodniške ekipe vam ukazujem, da izročite Jesenina, Nižinskega in sebe vrhovnemu sodniku. *(Z užitek.)* Imate eno minuto.

(Miškin se opoteče naprej in se zruši na tla. Obraz zagrebe v roke in začne tiho jokati. Puška mu zdrsne iz rok. Nižinski



blesne s prsti. Brahmsov "Madžarski ples št. 1". Nižinski zapleše v krogu okoli Miškina. Jesenin pobere puško. Nižinski neha plesati, konec glasbe. Tišina. Jesenin dvigne puško in ustrelji v zrak. Miškin se tako silno prestraši, da ga vrže pokonci.)

(Izbruh silovitega smeha.)

(Luči ugasnejo.)

8.

(Luči. Rembrandt pred stojalom. Slika. Jesenin sedi pri mizi, tuhta, si nekaj zapisuje.)

REMBRANDT: *(se obrne, pogleda Jesenina)* Ne počutim se dobro.

JESENIN: To ni res, Nikolaj Nikolajevič. Vsi se počutimo dobro.

Zmeraj smo se. In zmeraj se bomo.

REMBRANDT: Ivan Petrovič, so trenutki, ko tudi odrasel moški začuti potrebo, da bi se pogovoril z nekom iz oči v oči. A je to še mogoče?

JESENIN: Zakaj imajo sloni velika ušesa?

REMBRANDT: Občutek imam, da stojimo na pragu katastrofe.

JESENIN: Taki občutki so priznan privilegij umetniške domišljije.

Ni treba skrbeti, Nikolaj Nikolajevič. Miškin je preživel vse krize, ki so bile mogoče. Kaj mu še preostane drugega, kot da se vda in se ukloni edino mogočemu redu?

REMBRANDT: Če zaprem oči, vidim ... *(Zapre oči.)* ... O, kakšne grozote ... Zaprite oči, Ivan Petrovič, in mi povejte, kaj vidite.

JESENIN: *(zapre oči)* Nič.

(Skozi vrata pride Nižinski po vseh štirih, za njim pa Miškin s puško.)

JESENIN: *(zaprtih oči)* Poleg tega pa Miškin nima dovolj domišljije, da bi si izmislil kaj novega.



(Nižinski se po vseh štirih sprehaja po sobi, Miškin pa mu z vanj uperjeno puško sledi.)

REMBRANDT: *(zaprtih oči)* O groza ... Zapisani smo pogubi, Ivan Petrovič ... Kaj vidite?

JESENIN: Še zmeraj nič. *(Odpre oči, zagleda Miškina in Nižinskega.)* Vidim nekaj, a mislim, da je optična iluzija ... *(Si pomane oči.)*

REMBRANDT: *(odpre oči, zagleda Miškina in Nižinskega)* Tudi jaz mislim tako. *(Se obrne nazaj k stojalu.)* Dobro jutro ptički ... Dobro jutro rožice ...

MIŠKIN: Dobro jutro, sonce ...

REMBRANDT: Dobro jutro, sonce ...

MIŠKIN: Dobro jutro, Nikolaj Nikolajevič.

REMBRANDT: Dobro jutro, Aleksej Ivanovič.

MIŠKIN: Dobro jutro, Ivan Petrovič.

JESENIN: Dobro jutro, Aleksej Ivanovič. Zakaj ste pa tako resni?

MIŠKIN: Skrbi me.

JESENIN: *(vstane)* Lepo. Dokaz, da še niste povsem izgubili stikov z realnostjo.

MIŠKIN: Skrbi me, da bom po nerodnosti pritisnil na sprožilec in vam odstrelil palec na nogi.

(Jesenin opazi, da mu cev puške moli k nogam in hitro stopi za mizo.)

MIŠKIN: *(obrne puško proti stropu)* Ali da bom preluknjal strop in nam bo začelo snežiti na glavo.

REMBRANDT: To še ne bi bilo tako grozno.

MIŠKIN: Ne. Huje bi bilo, če bi po nerodnosti preluknjal življenjsko delo našega hišnega genija.

(Rembrandt skoči pred stojalo, a si premisli in se umakne.)

JESENIN: Jaz pa mislim, da Aleksej Ivanovič nikomur ne želi nič žalega. Nasprotno. Rad bi nam pomagal.

MIŠKIN: Samo na en način vam lahko pomagam. Tako da vi pomagajte meni.

JESENIN: Naredili bomo, kar je v naših močeh.

MIŠKIN: *(Rembrandtu)* Sedite.



REMBRANDT: Zakaj?

NIŽINSKI: Sedite, Nikolaj Nikolajevič.

REMBRANDT: Zelo nerad sedim. Razen če gre za višje cilje ...

(Se napoti proti stolu.)

MIŠKIN: Na tla.

REMBRANDT: *(pogleda Miškina, se ozre k Jeseninu)* Naj mi kdo pove, da gre za pomoto.

JESENIN: Sedite, Nikolaj Nikolajevič.

REMBRANDT: Zdi se mi, da sem mrtev. Zakaj mi nihče ni povedal? *(Se potegne za uho.)* Nič ne boli. Aleksej Ivanovič, žal vam moram povedati, da mrtvi ne čutijo bolečin, kar pomeni, da sem mrtev, kar pomeni, da smo verjetno vsi mrtvi, kar pomeni, da nam ne more nihče več pomagati, niti vi ne.

MIŠKIN: Ivan Aleksejevič, prosim.

(Nižinski vstane, stopi k Rembrandtu in mu pripelje zaušnico.)

REMBRANDT: Kar pomeni, da navsezadnje nisem mrtev.

(Rembrandt sede na tla. Miškin pogleda Nižinskega. Nižinski sede na tla poleg Rembrandta. Miškin pogleda Jesenina. Jesenin sede na tla poleg Rembrandta.)

MIŠKIN: Ponavljajte za mano. Mi smo sodniki.

JESENIN, REMBRANDT, NIŽINSKI: Mi smo sodniki.

MIŠKIN: Doslej smo živeli v veliki zmoti.

JESENIN, REMBRANDT, NIŽINSKI: Doslej smo živeli v veliki zmoti.

MIŠKIN: Danes je zgodovinski dan.

JESENIN, REMBRANDT, NIŽINSKI: Danes je zgodovinski dan.

MIŠKIN: Nereda je konec, začeli se bomo obnašati svojemu poklicu primerno.

JESENIN, REMBRANDT, NIŽINSKI: Nereda je konec, odslej je resnica to, kar trdi Aleksej Ivanovič Miškin.

(Miškin jih gleda. Kljubovalno strmijo nazaj.)



MIŠKIN: Upam, da se zavedate resnosti položaja.
JESENIN, REMBRANDT, NIŽINSKI: Upam, da se zavedate resnosti položaja.
MIŠKIN: Nehajte.
JESENIN, REMBRANDT, NIŽINSKI: Nehajte.
MIŠKIN: Vstanite!
JESENIN, REMBRANDT, NIŽINSKI: Vstanite!
MIŠKIN: Zaplesali bomo.

(Jesenin, Rembrandt in Nižinski bliskovito vstanejo. Nižinski dvigne roko in tlesne s prsti. Brahmsov "Madžarski ples št. 5". Trije sodniki se primejo čez ramena in zaplešejo kolo. Miškin dvigne roko in tlesne s prsti. Konec glasbe. Sodniki se ustavijo.)

MIŠKIN: Ta glasba je zastarela.

(Dvigne roko in tlesne s prsti. Koračnica. Trije sodniki se spogledajo, se postavijo v vrsto in začno korakati v krogu. Miškin jih opazuje z rastočim izrazom blaženosti. Odkorakajo skozi vrata, Miškin s puško za njimi. Prikorakajo nazaj, Miškin s puško za njimi. Korakajo v krogu in odkorakajo skozi vrata. Prikorakajo nazaj z lopatami na ramenih, Miškin s puško za njimi. Korakajo v krogu in odkorakajo skozi vrata. Luči ugasnejo. Konec koračnice.)

(V temi, "zunaj", slišimo sodnike pri vajah.)

MIŠKIN: *(off)* Vstanite. Sedite. Vstanite. Sedite. Vstanisedite. Sedivstanite. Kateri lahko skoči više od lopate? Dajmo. Hop hop. Hop hop. Zakaj imajo lopate tako velike ročaje?
NIŽINSKI: Zato, da jih laže primemo.
MIŠKIN: Vsi skupaj.
JESENIN, REMBRANDT, NIŽINSKI: Zato, da jih laže primemo.
MIŠKIN: Smo veseli?
JESENIN, REMBRANDT, NIŽINSKI: Zelo veseli.
MIŠKIN: Dobre volje?
JESENIN, REMBRANDT, NIŽINSKI: Nikoli boljše.



MIŠKIN: Kaj nam manjka?
JESENIN, REMBRANDT, NIŽINSKI: Delo.
MIŠKIN: Kaj še?
JESENIN, REMBRANDT, NIŽINSKI: Cilji.
MIŠKIN: Bo kdaj lepše?
JESENIN, REMBRANDT, NIŽINSKI: Seveda bo.
MIŠKIN: Kdaj bo lepše?
JESENIN, REMBRANDT, NIŽINSKI: Jutri.
MIŠKIN: Smo utrujeni?
JESENIN, REMBRANDT, NIŽINSKI: Nismo.
MIŠKIN: Kaj bomo zdaj počeli?
JESENIN, REMBRANDT, NIŽINSKI: Kidali sneg.

(V temi slišimo kidanje snega. Potem koračnica. Luči. Sodniki prikorakajo skozi vrata, Miškin s puško za njimi. Sključeni so, prijemajo se za ledja, stokajo, se spotikajo, se naslanjajo drug na drugega, se zaletavajo itd. V rokah držijo šope orumenelih sodnih aktov. Posedejo za mizo. Koračnica utihne.)

REMBRANDT: Pri tisti obravnavi, če me spomin ne vara, je bil sporen 333. člen zakonika –
JESENIN: Ne, ne, člen sam ni bil sporen, kajti poddoločilo tega člena pravi zelo jasno, da se določbe tega člena tega zakona uporabljajo smiselno tudi glede uporabe tega člena –
REMBRANDT: Problem je nastal zaradi interpretacije besede smiselno. Kajti po nekem drugem poddoločilu tega člena, mislim da številka šest –
NIŽINSKI: Sedem.
REMBRANDT: Mislim, da številka sedem –
JESENIN: Beseda smiselno ne bi smela povzročiti problema, saj se v pravosodnem smislu uporablja povsem eksaktno, ne gre za smisel v filozofskem smislu, ali za smisel kot zdravo pamet, recimo, kakšen smisel ima, da počenjamo to, kar počenjamo ...

(Pomenljivo pogledajo Miškina. Miškin poudarjeno preloži puško iz roke v roko.)



REMBRANDT: Če je na truplu več poškodb, je treba ugotoviti, ali so bile vse prizadejane z istim sredstvom.

NIŽINSKI: Lahko se na primer zgodi, da je ena poškodba prizadejana z nožem ali ostrim kamnom, druga pa s strelnim orožjem, recimo s puško, pri tem pa ni jasno, ali je poškodba posledica padca ali je rano prizadejal zločinec –

*(Nižinski se prekine. Vsi se počasi ozrejo proti puški v Miškino-
vem naročju. Tudi Miškin se zave ironije trenutka in počasi
obrne cev puške proti stropu. Sodniki ga gledajo. Rembrandt
vstane in gre k stojalu.)*

REMBRANDT: Dobro jutro, ptički ...

NIŽINSKI: *(dobrovoljno)* Dobro jutro, rožice ...

REMBRANDT: Dobro jutro, rožice ...

JESENIN: *(dobrovoljno)* Dobro jutro, sonce ...

REMBRANDT: Dobro jutro, sonce. Nikolaj Nikolajevič se opravičuje, ker vas je zanemarjal. *(Seže po čopiču.)* Tukaj bomo dodali malo zelene ...

MIŠKIN: Nič ne bomo dodali.

NIŽINSKI: *(vstane)* Jaz pa že dolgo nisem zaplesal.

*(Dvigne roko in tlesne s prsti. Brahmsov "Madžarski ples št. 1".
Zapleše.)*

*(Miškin dvigne roko in tlesne s prsti. Glasba se spremeni v
koračnico. Nižinski se avtomatično prilagodi in začne korakati
v krogu. Miškin dvigne roko in tlesne s prsti. Konec koračnice.
Nižinski se ustavi, zmeden.)*

JESENIN: *(vstane in ključovalno zdeklamira):*

Udobje je to, kar imamo,
ne tisto, kar si želimo.

REMBRANDT, NIŽINSKI: *(sijočih obrazov)*

Plešemo kot snežinke,
Sploh se ne dotikamo tal.



JESENIN:

Efemeroni smo –
naša edina smer
je smer vetra.

REMBRANDT:

Veter vdihuje življenje trenutkom.

NIŽINSKI:

Veter je udobje.

JESENIN, REMBRANDT, NIŽINSKI:

In udobje je to, kar imamo.

(Vsi trije se ključovalno zazrejo v Miškina. Miškin seže v žep in izroči vsakemu list papirja.)

MIŠKIN: Začnite, Nikolaj Nikolajevič.

REMBRANDT: *(bere)*

Udobje ni to, kar imamo,
ampak tisto, kar si želimo?

NIŽINSKI: *(bere)*

Hodimo v ravni črti,
trdno se dotikamo tal?

JESENIN: *(bere)*

Naša edina smer je
smer naših dolžnosti?

NIŽINSKI: *(bere)*

Dolžnost navdihuje prihodnost?
Brrrrr ...

REMBRANDT: *(bere)*

Prihodnost posvečuje sedanost?
Ojoj.

JESENIN: *(bere)*

Dolžnost osvobaja.
(Se zasmije.)

MIŠKIN: No? *(Jih vse po vrsti pogleda.)*

REMBRANDT: No?

NIŽINSKI: No?

JESENIN: No?



MIŠKIN: Ne boste zaploskali?

JESENIN: Vsekakor, če tako želite, Aleksej Ivanovič.

MIŠKIN: Ne zato, ker tako želim, ampak zato, ker prihaja iz globine srca.

REMBRANDT: Mislite, zaploskali in rekli "Bravo, bravo, Aleksej Ivanovič", kot da je to vaš prispevek za kulturni program?

MIŠKIN: Recimo.

JESENIN: Mislim, da to lahko naredimo. Gospoda?

NIŽINSKI: Kot da prihaja iz globine srca.

JESENIN, REMBRANDT, NIŽINSKI: (*zaploskajo*) Bravo, bravo, Aleksej Ivanovič.

MIŠKIN: Postavite se v vrsto! (*Jesenin, Rembrandt in Nižinski se postavijo v vrsto.*) Skupaj bomo ponavljali nove maksime, dokler ne postanejo del naše kolektivne podzavesti. (*Sodniki si dvignejo vsak svoj list pred oči.*) Udobje ...

JESENIN, REMBRANDT, NIŽINSKI: (*kot da berejo*)

Udobje je to, kar imamo,

ne tisto, kar si želimo.

Plešemo kot snežinke,

sploh se ne dotikamo tal,

efemeroni smo –

MIŠKIN: Stop! (*Stopi k Rembrandtu in mu iztrga papir iz rok.*) Kaj piše tukaj? Zakaj se norčujete iz mene?

JESENIN: Videti je, da so stare resnice premočne, kar same se prebijajo iz podzavesti in nam silijo v usta.

REMBRANDT: Nekatero stvari so neuničljive.

NIŽINSKI: Razen mene. Jaz sem skoraj uničen. Tako sem utrujen, tako utrujen.

REMBRANDT: Jaz sem pa sit krompirja. Kdaj bomo dobili kakšnega zajca ali vsaj majhnega medvedka? Aleksej Ivanovič, kdaj bo Nikita dobil nazaj svojo puško, da bo lahko šel na lov?

MIŠKIN: (*trmasto*) Najprej je treba vzpostaviti red.

JESENIN: Red ste vzpostavili, Aleksej Ivanovič. Kaj zdaj, to je vprašanje.

MIŠKIN: (*po premoru, globoko zamišljen*) Pustite me samega.

REMBRANDT: Pomoč potrebujete.



NIŽINSKI: Pomoč in dobro kosilo, po možnosti nekaj medvedjih zrezkov.

MIŠKIN: Pustite me.

(Sodniki ga gledajo in se smehljajo. Zagrozi jim s puško. Še se smehljajo. Dvigne roko in tlesne s prsti. Koračnica. Sodniki drug za drugim odkorakajo skozi vrata. Miškin tlesne s prsti, konec koračnice.)

(Po premoru za zaprtimi vrati izbruh silovitega smeha.)

(Miškin sede za mizo in začne pisati.)

MIŠKIN: *(posnetek)* Draga mama ... *(razmišlja)* Draga mama ... *(razmišlja)* Končno mi je uspelo vzpostaviti red.

(Razmišlja. Zmečka papir in ga požene v kot. Vstane, seže po puški in si pritisne cev ob glavo. Skozi vrata ga opazujejo Jesenin, Rembrandt in Nižinski. Miškin si premisli, odloži puško, obsedi na tleh in začne hlipati. Izvleče velikanski robec in si začne brisati oči. Luči temnijo.)

(V temi zaškripajo vrata. Siloviti zvoki sibirskega vetra. Hitri koraki po zmrznjenem snegu.)

NIŽINSKI: *(off, skuša prekričati burjo)* Aleksej Ivanovič ... Počakajte ... Kam bežite? *(Dvojni koraki po zamrznjenem snegu, se oddaljujejo.)* Aleksej Ivanovič ...

(Koraki in veter zamrejo.)



Drugo dejanje

1.

(Luči. Rembrandt in Jesenin.)

JESENIN: Nekam žalostni ste, Nikolaj Nikolajevič.

REMBRANDT: Jaz sem že po naravi bolj žalosten tip.

JESENIN: Kaj vas muči?

REMBRANDT: Tudi vi ste žalostni, Ivan Petrovič.

JESENIN: To me preseneča. Ker pravzaprav imava ravno toliko vzrokov za veselje.

REMBRANDT: Brez dvoma. Čeprav jih ta trenutek ne vidim.

JESENIN: Ostala sva sama.

REMBRANDT: To je gotovo vzrok, samo ne morem se odločiti ali za veselje ali za žalost.

JESENIN: Nihče več se ne bo norčeval iz vašega ... iz vaše ... genialnosti.

REMBRANDT: Nikogar več ne bo treba klofutati.

JESENIN: Nikita bo imel pol manj dela.

REMBRANDT: Bojim se, da mu to ne bo ravno všeč.

JESENIN: Privadil se bo.

REMBRANDT: Kaj pa midva?

JESENIN: Udobje je to, kar imamo.



REMBRANDT: Plešemo kot snežinke, sploh se ne dotikamo tal?

JESENIN: No?

REMBRANDT: Ampak to ne velja več, Ivan Petrovič. Odslej bi moralo biti "Pleševa kot snežinki, sploh se ne dotikava tal."

JESENIN: Saj res. To pa zveni precej čudno.

REMBRANDT: Ne samo čudno, neresnično. Jaz se dotikam tal, Ivan Petrovič, jaz se zelo zelo dotikam tal.

JESENIN: Prehodno obdobje, Nikolaj Nikolajevič.

REMBRANDT: Pa še plesal ne bo nihče več.

JESENIN: Se vam zdi to velika škoda?

REMBRANDT: Živahno je bilo, dokler smo imeli Ivana Aleksejeviča.

JESENIN: Živahno bo tudi vnaprej, bova pač midva plesala.

(Dvigne levo roko in tlesne s prsti. Tišina. Dvigne desno roko in tlesne s prsti. Tišina. Rembrandt dvigne roko in tlesne s prsti. Nič. Dvigne obe roki in izmenično tleska s prsti. Nič.)

JESENIN: Še zmeraj imate umetnost.

REMBRANDT: *(vstane in stopi pred sliko)* Sovražim to sliko. Sovražim vse svoje slike. Sovražim svoj čopič. Sovražim ta kraj, to sodišče, ta čas, to življenje, samega sebe. Sovražim ves svet. *(Jesenin molči.)* Kaj pa vi?

JESENIN: Jaz tudi.

REMBRANDT: *(prizadet)* Tudi vi sovražite moje slike?

JESENIN: Nisem rekel slike, rekel sem svet.

(Sedita in strmita v prazno.)

REMBRANDT: Kaj mislite, kje sta zdaj?

JESENIN: Kdaj sta odšla?

REMBRANDT: Pred desetimi urami.

JESENIN: Bojim se, da ju ni več med živimi.

REMBRANDT: *(po premoru)* Ivan Petrovič, vas lahko nekaj vprašam?

JESENIN: Prosim.

REMBRANDT: Mi boste dali odgovor, ki ne bo splošen, filozofski, pesniški, ampak konkreten?

JESENIN: Tudi to ni izključeno.



(Izvoleče svinčnik in list papirja in začne pisati.)

REMBRANDT: *(gre k oknu)* Tam zunaj, za tisto belo praznino, za vsemi zameti, ki jim ni konca, za tisto zaveso snežink, za vetrom, ki prihaja bog ve od kod, tam, za vsem, kar nas obdaja ... ali ...

JESENIN: Ali kaj?

REMBRANDT: Ali se tam, za vsem tistim, začenja svet, ki ni bela praznina?

JESENIN: Mogoče.

REMBRANDT: Ki ni zavesa snežink?

JESENIN: Morda.

REMBRANDT: Ki ni veter?

JESENIN: Morebiti.

REMBRANDT: Prosil sem vas za konkreten odgovor.

JESENIN: Kot nanese, sem v ta namen že improviziral majhno pesmico.

(Izroči list Rembrandtu. Stopita skupaj, se obrneta proti občinstvu, se priklonita in družno recitirata.)

REMBRANDT, JESENIN:

Udobje je to, kar imamo,
ne tisto, kar si želimo –

(Se spogledata, se zarotniško nasmehmeta, začneta znova.)

Udobje je to, kar imava,
ne tisto, kar si želiva.
Pleševa kot snežinki,
sploh se ne dotikava tal –

(Skozi vrata se opoteče Nižinski, grozno izmučen, zasopel, skuštran, tresoč se. Zgrudi se na tla sredi sobe.)

(Jesenin in Rembrandt strmita vanj. Se spogledata. Pomaneta si oči. Potem se potegneta za ušesa. Potem izmenjata zaušnici.)



JESENIN, REMBRANDT: (*veselo*) Ivan Aleksejevič!

REMBRANDT: Niso vas snedli volkovi.

JESENIN: Kje ste pustili Miškina?

REMBRANDT: Kako daleč ste prišli?

JESENIN: Kaj ste videli?

REMBRANDT: Se bliža odjuga?

NIŽINSKI: (*odkima in zamahne z roko*) Zima, zima, zima, zima ...

REMBRANDT: Kaj to pomeni?

NIŽINSKI: (*se z naporom dvigne na kolena in razprostre roke*) Zima.

(*Se znova zruši in obleži.*)

REMBRANDT: Kaj to pomeni, Ivan Petrovič? Da se bliža odjuga?

JESENIN: Kaj je rekel?

REMBRANDT: Zima, zima, zima.

JESENIN: In kaj to pomeni? Da se bliža odjuga?

REMBRANDT: Prej nasprotno, bi rekel.

JESENIN: No?

REMBRANDT: (*si vidno oddahne*) Ah ... Znova smo trije.

(*Skozi vrata počasi pride Miškin, prezebel, otrpel, skoraj katoničen. Nobeden od sodnikov ga ne vidi.*)

JESENIN: Efemeroni smo –

REMBRANDT: Naša edina smer je smer vetra.

JESENIN: Veter je udobje.

REMBRANDT: In udobje je to, kar imamo. Ah ... (*Seže po čopiču in stopi pred stojalo.*) Dober dan, ptički ... Dober dan, rožice ...

Dober dan, sonce ... Nikolaj Nikolajevič vam želi –

JESENIN: (*dobrovoljno*) Zelo lep pomladni dan.

(*Miškin se zruši na tla sredi sobe. Jesenin in Rembrandt ga osupla in prestrašena gledata. Se z grozo spogledata. Nižinski se splazi k Miškinu.*)

NIŽINSKI: Aleksej Ivanovič ... Hitel sem za vami ... Klical sem vas ... Hitel sem za vami in vpil: Aleksej Ivanovič, zakaj bežite



v pogubo, vrnite se ... Vi pa nič ... In potem sneg, veter ...
Izginili ste.

JESENIN: Aleksej Ivanovič, kako daleč ste prišli?

REMBRANDT: Kaj ste videli?

MIŠKIN: (*postane luciden in pograbi Nižinskega za plašč*) Ivan Aleksejevič, se vas lahko dotaknem? (*Prime Nižinskega za lice, potem za nos, potem za uho, povleče ga za lase.*) Da vidim, ali ste resnični.

NIŽINSKI: Sem? Povejte mi.

MIŠKIN: Kaj pa to, zabolj, če vas ...

(*Uščipne Nižinskega v lice.*)

NIŽINSKI: Au!

MIŠKIN: Ne vem več ... Enostavno ne vem ... Ali ni mogoče pobegniti?

JESENIN: Bežite v napačno smer.

REMBRANDT: Ne smete bežati od tukaj, bežati morate sem.

MIŠKIN: Izpuhtel bom ...

REMBRANDT: Naučiti se morate naše pesmi "Plešemo kot snežinke, sploh se ne dotikamo tal."

JESENIN, REMBRANDT, NIŽINSKI: Plešemo kot snežinke ...

MIŠKIN: Plešemo kot snežinke ...

JESENIN, REMBRANDT, NIŽINSKI: Sploh se ne dotikamo tal ...

MIŠKIN: Sploh se ne dotikamo tal ...

JESENIN, REMBRANDT, NIŽINSKI: Naša edina smer je smer
vetra ...

MIŠKIN: Naša edina smer ... (*Zatrese ga mrzlica. Zavije se v plašč
in se iztegne po tleh.*) Drugič ...

NIŽINSKI: Ubogi Aleksej Ivanovič.

(*Trije sodniki primejo Miškina za roke in noge in ga dvignejo na mizo. Nižinski si sleče plašč in z njim pokrije Miškina. Jesenin doda še svojega. Potem si tudi Rembrandt sleče plašč in ga položi na Miškina. Nižinski dvigne Rembrandtov plašč, ga zvije in položi Miškinu pod glavo. Jesenin in Rembrandt mu sezujeta škornje in mu začneta masirati noge. Nižinski mu začne masirati roke. Luči začnejo temneti. Glasba, Brahms, "Uspavanka".*)



2.

(Jesenin, Miškin, Rembrandt, Nižinski. Slikarsko stojalo stoji v ospredju, prekriva ga Miškinov plašč.)

JESENIN: Gospodje. Zbrali smo se, da sprejmemo v našo sredino Alekseja Ivanoviča Miškina. V našo zabavo in nam na čast je pripravil kulturni večer. Likovni razstavi bo sledil balet, potem pa bo na vrsti predstavitev Miškinovega prvega vzpona na Parnas. *(Zaploska.)*

REMBRANDT: *(zaploska)* Bravo, Aleksej Ivanovič, bravo.

NIŽINSKI: Naš novi kolega, Aleksej Ivanovič.

JESENIN: Umetnina, ki jo je Aleksej Ivanovič ustvaril v popolni tajnosti –

REMBRANDT: Z mojim čopičem.

JESENIN: Tako rekoč pod okriljem noči –

REMBRANDT: Z mojim čopičem.

JESENIN: Kako prosim?

REMBRANDT: *(stopi k Jeseninu)* Bi lahko, prosim, rekli: umetnina, ki jo je Aleksej Ivanovič ustvaril s čopičem in ob prijaznih nesebičnih nasvetih našega hišnega genija?

JESENIN: Bi bili zelo nesrečni, če tega ne bi rekel?

REMBRANDT: *(odločno)* O tem ne more biti debate.

JESENIN: Saj je tudi ne bo.

REMBRANDT: Pa še nekaj. Kako lahko rečete umetnina, preden ste sliko videli?

JESENIN: *(stopi k Rembrandtu in ga pokroviteljsko prime čez ramena)* Se zavedate, kako pomemben je ta trenutek za vzpostavitev ravnotežja na tem sodišču? Podlegli ste napadu nečimrnosti.

REMBRANDT: *(se zave svoje napake)* Izgubil sem občutek za mero.

JESENIN: Ste pozabili, kako ravnamo s saboterji?

REMBRANDT: *(se postavi pred Nižinskega in mu nastavi lice)* Prosim, Ivan Aleksejevič.



(Nižinski pogleda Jesenina. Jesenin prikima. Nižinski primaže Rembrandtu dve krepki klofuti in se zadovoljno zareži.)

REMBRANDT: Hvala. *(Jeseninu)* Nadaljujte, prosim.

JESENIN: Umetnina, oziroma, da tako rečem, slika, ki jo je Aleksej Ivanovič ustvaril s čopičem in ob prijaznih nasvetih našega hišnega genija, nas bo vse, o tem ne dvomim, ne le očarala, ampak tudi vsestransko osupnila. Aleksej Ivanovič, prosim.

(Miškin stopi k stojalu in z njega odstrani plašč. Slika prikazuje bele madeže na sivi podlagi. Trije sodniki jo gledajo. Nižinski in Rembrandt se ozreta k Jeseninu po navodila, kako naj reagirata.)

JESENIN: Nam ne boste predstavili svoje ... svoje ... svojega dela, Aleksej Ivanovič?

MIŠKIN: Predstavljam vam sliko, ki sem jo naslikal s čopičem in ob prijaznih nesebičnih nasvetih našega hišnega genija.

JESENIN: Nam ne boste pojasnili estetskih posebnosti tega ... te svoje ... tega, kar je pred nami?

MIŠKIN: Estetske posebnosti tega, kar je pred nami, so te, da je to, kar je pred nami, povsem zanič.

JESENIN: Lepo vas prosim. S tem se ne moremo strinjati, kaj pravite, gospodje?

(S pogledom posvari Rembrandta in Nižinskega.)

NIŽINSKI: Nikakor, prej bi rekel nasprotno.

REMBRANDT: Mislim, da ta ... da to, kar je pred nami, kljub vsemu nekaj predstavlja, res tako mislim.

MIŠKIN: *(izzivalno)* No, kaj predstavlja?

REMBRANDT: Sledove v snegu. Sledove pijanega medveda, ki je šel malo naprej, malo nazaj, malo levo, malo desno.

NIŽINSKI: Zame je to abstraktna izpoved duše, ki skuša najti center opore v praznini sivine. Duše, ki je povsem fragmentirana, ki je prepuščena, tako kot snežinke, na milost in nemilost vetru.

JESENIN: Zame je ta likovna izpoved dokaz, da se njen avtor želi prepustiti usodi, da želi vzplavati in zaplesati kot snežinke –



NIŽINSKI: Efemeroni smo –

JESENIN, REMBRANDT, NIŽINSKI: Naša edina smer je smer vetra.

JESENIN: Kajti motiv snega, motiv brezskrbnega frfotanja je v tej izpovedi dokaj v ospredju. Kako pa se imenuje ta vaša stvar, Aleksej Ivanovič?

MIŠKIN: Majhne bele packe na veliki sivi packi. Ali, preprosto rečeno: Aleksej Ivanovič Miškin ima približno toliko slikarskega talenta, kot ga ima žaba za jodlanje. To pa je celo več, kot je Aleksej Ivanovič Miškin pričakoval. Aplavz, gospodje. (*Zaploska.*)

(*Trije sodniki se mu avtomatično pridružijo.*)

NIŽINSKI: Bravo, Aleksej Ivanovič, bravo.

MIŠKIN: (*se priklanja*) Hvala, gospodje, hvala za iskreno priznanje, ob katerem sem ganjen, da ne rečem vzhičen.

JESENIN: Aleksej Ivanovič, jaz sem kratko malo ostal brez besed.

NIŽINSKI: Jaz pa sploh.

MIŠKIN: Jaz jih pa nekaj še premorem, in če mi dovolite, vam jih bom zdajle povedal. Dokazal sem, da nimam nič več talenta, kot ga imate vi –

JESENIN: Kar pomeni, da smo vsi enako nadarjeni, ali ni to lepo?

REMBRANDT: Vsi enako, jaz pa še posebej kot slikar in umetnik.

NIŽINSKI: In jaz še bolj posebej kot umetnik plesalec.

(*Naredi nekaj gibov.*)

MIŠKIN: (*Nižinskemu, hladno, destruktivno*) Temu pavjemu stopicanju, pijanskemu zaletavanju, temu miganju z zadnjico, ki vam je med plesom tako odveč, da sploh ne veste, kaj bi počeli z njo, tej nesinhroni motorični trzavici, temu patetičnemu zibanju, kot da bi polno vime breje kože poskakovalo brez kože, temu vi pravite ples?

JESENIN, REMBRANDT, NIŽINSKI: (*zaploskajo*) Briljantno, Aleksej Ivanovič!

MIŠKIN: (*Jeseninu*) In vi, Ivan Petrovič? Tem svojim epigramskim publicam, tem verbalnim ekvivalentom kolcanja, tem



 povzdignjenim banalnostim, tem globokoumarskim izjavam,
 ki imajo okus po surovem krompirju, temu vi pravite poezija?
JESENIN, REMBRANDT, NIŽINSKI: (*zaploskajo*) Bravo, bravo,
 Aleksej Ivanovič, čestitamo!

MIŠKIN: (*Rembrandtu*) In vi, Nikolaj Nikolajevič?

REMBRANDT: Sama ušesa so me.

MIŠKIN: Vaše packarije so pod vsako kritiko, zato o njih ne bom
 izgubljal besed.

JESENIN: Nadaljujte, Aleksej Ivanovič.

NIŽINSKI: Že dolgo se nisem tako zabaval.

MIŠKIN: (*jih gleda*) Ali vam res ni mogoče do živega?

JESENIN: Mene je vaša kritika zadela v srce.

REMBRANDT: Mene je spodnesla.

NIŽINSKI: Mene je globoko in trajno vznemirila.

JESENIN: Nobenega dvoma ni, da ste našli svojo dejavnost. Si
 lahko zdaj oddahnemo? (*Miškin molči.*) Jaz mislim, da si lahko.
 Vsak ima nekaj, kar ga veseli. Mi se bomo uresničevali s
 slikanjem, plesanjem in filozofiranjem, vi, Aleksej Ivanovič, pa
 nas boste zabavali s kritiziranjem naših naporov.

MIŠKIN: Niti najmanjšega namena nimam kritizirati vaših naporov.

JESENIN: Ta vloga se vam vendar idealno prilega.

MIŠKIN: Hočete reči, da jo moram sprejeti?

JESENIN: Nasprotno. Na tem sodišču ste absolutno svobodni.

MIŠKIN: S tem seveda mislite, da sem ujetnik.

JESENIN: Svobodni ste v tem, da si lahko izberete katero koli
 dejavnost ali nobene.

MIŠKIN: Sem lahko sodnik? Ne. To pomeni, da sem ujetnik.

JESENIN: Če se vam celica zdi premajhna, ste ujetnik. Če se vam
 zdi premajhno to sodišče, prav tako. Če vam ni dovolj na tisoče
 kvadratnih kilometrov Rusije, kaj ste drugega kot ujetnik?

MIŠKIN: Če smo tukaj svobodni, če smo lahko kar koli, potem je
 očitno le eno, kar hočemo biti. (*Premolk. Gledajo ga.*) Sodniki.

JESENIN: (*zavzdihne*) Saj to smo, Aleksej Ivanovič.

MIŠKIN: Kako, dokler ne razsojamo, zagotavljamo pravičnosti?

JESENIN: Saj ne moremo govoriti o pravičnosti, dokler se ne zgodi
 kaj krivičnega.

MIŠKIN: Nekaj se mora zgoditi. (*Se zave pomena svojih besed.*)
 Tako je. Nekaj se mora zgoditi!



JESENIN: *(ga prijazno prime čez ramena)* Aleksej Ivanovič. Začeli ste se obnašati kot vaš kolega Nižinski. Za take probleme smo bili prisiljeni izumiti korektivne mehanizme. In zdaj smo jih prisiljeni uporabiti tudi v vaše dobro. *(Se umakne.)* Nikolaj Nikolajevič? *(Rembrandt stopi k Miškinu in mu z zadovoljstvom pripelje dve siloviti zaušnici.)* Ivan Aleksejevič? *(Nižinski naredi isto. Nazadnje stopi k osuplemu Miškinu še Jesenin in mu pripelje dve zaušnici hkrati, vsako z ene strani.)*

REMBRANDT, JESENIN, NIŽINSKI: *(se zberejo Miškinu za hrbtom)* Kako se počutite, Aleksej Ivanovič?

(Luči ugasnejo.)

3.

(Luči. Prazen oder. Vstopi Rembrandt in se napoti k stojalu.)

REMBRANDT: *(si mane roke)* Dobro jutro, soba ... Dobro jutro, ogenj v kaminu ... Dobro jutro, ptički ... Dobro jutro, rožice ... *(Ugotovi, da njegove slike ni več na stojalu.)* Ooooo! ... So to sanje? *(Se potegne za obe ušesi. Si pripelje dve zaušnici. Se požene proti vratom in trči v Jesenina, ki pravkar prihaja.)* Ivan Petrovič, moje slike ni več!

JESENIN: Zmeraj jo odnesete v svojo sobo, ko jo končate.

REMBRANDT: Ampak te še nisem končal! Ali pa sem? ... Saj ne vem ... *(Odhiti.)*

(Jesenin sede za mizo in razgrne svoje papirje. Zunaj se sliši treskanje z vrati, potem Rembrandtov glas.)

REMBRANDT: *(zunaj)* O moj bog! ... O moj bog! ... *(Divje ropotanje po vratih.)* Nižinski ... Miškin ... Ven ... Vsi ven ... *(Pridrvi nazaj na oder.)* Moja soba je prazna ... Mojih slik ni več!

(Premor. Vstopi Nižinski. Za njim se pojavi Miškin.)



JESENIN: Kako jih ni več?

REMBRANDT: Tako, da jih ni, Ivan Petrovič!

JESENIN: Kaj pa se je zgodilo z njimi?

MIŠKIN: *(mirno)* Sežgal sem jih. *(Vsi ga pogledajo.)* Vseh petinštirideset zmazkov našega hišnega genija sem vrgel na ogenj. *(Premor. Rembrandt zaječi.)* To pa zdaj ni več igra. Morate me kaznovati. Počakal bom v svoji sobi.

(Odide. Nižinski se obrne, da bi mu sledil.)

JESENIN: Ne, Ivan Aleksejevič. Moramo ga pustiti samega.

(Rembrandt zaječi.)

(Luči ugasnejo. Žarek na Miškina, ki sedi pri mizi in piše pismo materi.)

MIŠKIN: *(posnetek)* Draga mama ... Snežni meteži so vse hujši ... dnevi čedalje krajši ... kmalu se bo začela dolga polarna noč ... Mraz, veter, leteči sneg – živimo v peklu ... Kljub temu se počutim mnogo bolje ... Končno mi je uspelo na sodišču vzpostaviti red ... *(Se zadovoljno smehlja.)*

(Tema.)

4.

(Luči. Jesenin sedi za mizo in bere, Nižinski vadi plesne gibe. Rembrandt stoji pred stojalom in se ukvarja z novo sliko, ki je na las podobna vsem prejšnjim. Miškin vstopi in jih vse po vrsti pogleda.)

REMBRANDT: Zaprite vrata, Aleksej Ivanovič, že dva dni mi zmrzujejo pljučni mešički.



(Miškin zapre vrata in se enkrat pogleda vse tri sodnike po vrsti.)

MIŠKIN: Zakaj me pustite tako dolgo čakati?

JESENIN: Kako to mislite, Aleksej Ivanovič?

MIŠKIN: Kaznovati me morate!

JESENIN: Zakaj? Nikolaj Nikolajevič ni vložil nobene prijave. Odpustil vam je. Občudovanja vredno.

JESENIN, NIŽINSKI: *(zaploskata)* Bravo, Nikolaj Nikolajevič.

REMBRANDT: Krasna priložnost, da razvijem nov stil.

(Trije sodniki se silovito zasmеjejo. Miškin jih skozi solze obupano gleda. Luči ugasnejo, hkrati se utrga smeh.)

5.

(Luči. Miškin, skuštran, vidno vznemirjen, obupan, stoji v kotu za vrati. V rokah ima Nikitovo puško. Vrata se odpro, vstopi Rembrandt in se napoti k stojalu.)

REMBRANDT: Dobro jutro, soba ... Dobro jutro, ogenj v kaminu, ki ga ni, ker ni ne kamina ne kurjave ... Dobro jutro, moja nova slika ...

(Seže po čopiču in zagleda Miškina. Otrpne v pozi.)

MIŠKIN: Dobro jutro, Nikolaj Nikolajevič Rembrandt.

REMBRANDT: Dobro jutro, Aleksej Ivanovič Miškin. Kaj pa delate?

MIŠKIN: Čakam na zajtrk.

(Vstopita Jesenin in Nižinski.)

MIŠKIN: Dobro jutro, Ivan Petrovič Jesenin.

JESENIN: *(se obrne in zagleda Miškina s puško)* Dobro jutro, Aleksej Ivanovič. Kaj vam pa grozi, da ste tako dobro oboroženi?

NIŽINSKI: Dobro jutro, Aleksej Ivanovič.



MIŠKIN: Dobro jutro, Ivan Aleksejevič Nižinski. Bi bili tako prijazni, da bi mi naredili uslugo?

NIŽINSKI: To pa zmeraj, Aleksej Ivanovič, saj smo prijatelji, a nismo?

MIŠKIN: Bi se prosim postavili tamle pred steno?

NIŽINSKI: Zakaj?

MIŠKIN: Imam načrt, ki bi ga rad izpeljal.

NIŽINSKI: Zmeraj sem pripravljen pomagati. (*Se postavi pred steno.*) Čeprav se takole pred steno ne počutim ravno najbolje. Pred steno ponavadi postavijo tiste, ki so jih obsodili na smrt z ustrelitvijo. (*Se zasmije.*)

MIŠKIN: Nikolaj Nikolajevič, tudi vas bi prosil za majhno uslugo.

REMBRANDT: Ne vem, če je to pravi trenutek, Aleksej Ivanovič. Kadar koli drugič pa rade volje.

MIŠKIN: Za majhno stvar gre. (*Mu sname šal in mu ga stisne v roko.*) Bodite prijazni in našemu plesnemu mojstru zavežite oči.

REMBRANDT: (*si ovije šal nazaj okoli vratu*) Paziti moram, da se ne prehladim.

MIŠKIN: (*mu sname šal, mu ga stisne v roke, mu pritisne cev puške ob rebra*) Prosim, Nikolaj Nikolajevič.

REMBRANDT: Pravzaprav nisem nikoli imel namena, da bi vam odrekel to majhno uslugo, Aleksej Ivanovič. (*Stopi k Nižinskemu in mu začne zavezovati oči.*)

JESENIN: Aleksej Ivanovič, gotovost vaših simetričnih fantazij je povsem iluzorna.

MIŠKIN: (*suho*) A res.

JESENIN: Slepa vera v prihodnost vodi k brezplodnim žrtvam.

MIŠKIN: (*suho*) Ne da bi vedel.

JESENIN: Ker niste čisto prisebni, predlagam, da preložite name-ravano dejanje na jutri.

MIŠKIN: Jutri je pojem, ki ga vi ne priznate.

JESENIN: Ne pozabite, da ste sodnik.

MIŠKIN: Razmere so takšne, da ne morem biti sodnik, dokler ne postanem rabelj. Ivan Aleksejevič. Navada je, da se človeku v vaši situaciji izpolni zadnja želja.

NIŽINSKI: Hvala, Aleksej Ivanovič. Moja zadnja želja je –

MIŠKIN: Da še enkrat zaplešete. Prosim.



(Dvigne roko in tlesne s prsti. Zaslišimo zvoke žalne koračnice. Nižinski zavezanih oči koraka od stene v ospredje, se obrne in svečano koraka nazaj, se obrne in obstoji pred steno. Dvigne roko in tlesne s prsti. Konec glasbe.)

NIŽINSKI: Hvala, Aleksej Ivanovič.

MIŠKIN: Verjetno bi radi vedeli, zakaj sem izbral ravno vas.

NIŽINSKI: Bolj me zanima, kako se bom počutil čez pet minut.

MIŠKIN: Tako dobro, kot še nikoli, zagotavljam vam, Ivan Aleksejevič.

(Dvigne puško, pomeri v Nižinskega in ustrelj.)

NIŽINSKI: Kaj je bit ta zvok?

MIŠKIN: Zakaj niste mrtvi?!

NIŽINSKI: Mogoče pa sem. Moram se potegniti za uho. *(Se potegne za levo uho, potem za desno uho.)* Av! Moram vas razočarati, Aleksej Ivanovič.

(Miškin še enkrat ustrelj proti njemu.)

REMBRANDT: Slabo streljate, Aleksej Ivanovič. Kaj ne znate ciljati?

(Miškin obrne puško proti Rembrandtu in ustrelj.)

REMBRANDT: Pa res ne znate, celo za slikanje ste pokazali več talenta.

JESENIN: Aleksej Ivanovič –

(Miškin obrne puško proti Jeseninu in ustrelj.)

JESENIN: No, vse po vrsti ste nas obsodili na smrt in lastnoročno izvršili obsodbo, ste zdaj potolaženi?

(Miškin si pritisne cev k čelu in položi prst na sprožilec.)

REMBRANDT: En, dva, tri –

NIŽINSKI: *(si odveže šal)* Kaj se dogaja?



JESENIN: Kolega Miškin se skuša znebiti svojih možganov.
REMBRANDT: No, Aleksej Ivanovič? Ne puščajte nas v napetosti.
JESENIN, REMBRANDT, NIŽINSKI: En, dva, tri –

(Miškin pritisne na sprožilec. Nobenega zvoka.)

JESENIN, REMBRANDT, NIŽINSKI: *(razočarano)* Ooooo ...
MIŠKIN: *(vrže puško od sebe, zagrebe obraz v dlani in zahlipa)* O
moj bog ... Naj nekdo pomaga ...

(Luči ugasnejo.)

6.

(Luči. Jesenin, Rembrandt in Nižinski klečijo pred oknom.)

JESENIN: Naša edina smer je smer vetra.
REMBRANDT, NIŽINSKI: Naša edina smer je smer vetra.
JESENIN: Veter vdihuje življenje trenutkom.
REMBRANDT, NIŽINSKI: Veter vdihuje življenje trenutkom.
JESENIN: Veter je udobje.
JESENIN, REMBRANDT, NIŽINSKI: In udobje je to, kar imamo.

(Vstanejo, potešeni, nasmehljani.)

JESENIN: *(izraz olajšanja)* Aaaaaahhhh ...
REMBRANDT: Končno spet vse po starem ... *(Seže po čopiču.)*
NIŽINSKI: Ali ni skrajni čas, da spet enkrat zaplešemo?
JESENIN: Tudi jaz mislim, da je. Nikolaj Nikolajevič?
REMBRANDT: Jaz sem pravzaprav nameraval doslikati nekaj pti-
čev ... Ampak saj ptiči lahko počakajo.

(Odloži čopič. Primejo se čez ramena. Nižinski dvigne roko in tlesne s prsti. Brahmsov "Madžarski ples št. 3". Odplešejo kolo. Nižinski dvigne roko in tlesne s prsti. Konec glasbe.)



JESENIN: (*izraz olajšanja*) Aaaaahhhh ... (*Sede za mizo in razgrne svoje papirje.*)

NIŽINSKI: Mir ... ljubi mir ... (*Se loti urjenja novih gibov.*)

REMBRANDT: (*seže po čopiču in stopi pred stojalo*) Dober dan, ptički ... Dober dan, sonce ... (*Začne slikati.*)

(*Zunaj se sliši strel.*)

MIŠKIN: (*zunaj*) O moj bog ... Kaj sem naredil ...

(*Trije sodniki se obrnejo proti vratom. Skoznje počasi pride Miškin s puško v roki. Videti je osupel, skesan. Pogleda vse tri sodnike po vrsti.*)

JESENIN: Dober dan, Aleksej Ivanovič.

MIŠKIN: Dober dan, Ivan Petrovič. Dober dan, Nikolaj Nikolajevič.

REMBRANDT: Dober dan, dober dan.

NIŽINSKI: Dober dan, Aleksej Ivanovič.

MIŠKIN: Dober dan.

JESENIN: Se odpravljate na lov?

MIŠKIN: Nisem imel namena ... Kar zgodilo se je.

JESENIN: (*mu prijazno položi roko čez rame*) Nameni so eno, življenje je drugo, to naj vas ne skrbi. Zmeraj se zgodi kaj nepredvidenega.

REMBRANDT: Kaj pa se je zgodilo?

MIŠKIN: Puška se je sprožila kar sama od sebe.

REMBRANDT: Pa ne, da ste si odstrelili palec na nogi?

MIŠKIN: Nekaj mnogo hujšega.

NIŽINSKI: Naredili ste luknjo v stropu.

MIŠKIN: Ne, ne, nekaj tisočkrat, milijonkrat hujšega!

JESENIN: Ne moremo si predstavljati, kaj bi to lahko bilo.

NIŽINSKI: Česa hujšega od luknje v stropu skoraj ne more biti.

REMBRANDT: Mene osebno bi bolj prizadel odstreljeni palec.

MIŠKIN: Sploh ne razumete ... Zgodilo se je nekaj nezaslišanega, in meni je grozno, grozno žal ... Tam ... (*Pokaže skozi vrata.*)

JESENIN: Nikolaj Nikolajevič, prosim.

(*Rembrandt odloži čopič in gre ven.*)



REMBRANDT: *(zunaj)* O moj bog ... *(Se vrne, zgrožen.)*

JESENIN: Kaj ste videli?

REMBRANDT: O moj bog ... *(Zagrebe obraz v dlani.)*

JESENIN: Ivan Aleksejevič, prosim.

(Nižinski gre ven.)

NIŽINSKI: *(zunaj)* O moj bog ... *(Se vrne, zgrožen.)*

JESENIN: Kaj ste videli?

NIŽINSKI: *(pomigne proti vratom)* Ivan Petrovič, prosim ...

(Jesenin gre ven. Tišina. Rembrandt, Nižinski in tudi Miškin se ozrejo proti vratom in napeto čakajo.)

JESENIN: *(zunaj)* O moj bog ...

(Rembrandt in Nižinski stopita k Miškinu, mu potegneta puško iz rok, mu zvijeta roke za hrbet in mu jih zvezeta z Rembrandtovim šalom.)

(Luči ugasnejo.)

7.

(Luči. Sodna obravnava. Nižinski sedi na stolu na mizi in igra vlogo sodnika. Miškin sedi na stolu pred mizo, še vedno z zvezanimi rokami. Rembrandt in Jesenin stojita vsak na eni strani mize, prvi igra vlogo zagovornika, drugi vlogo tožilca.)

NIŽINSKI: Naj obtoženec vstane.

JESENIN: Aleksej Ivanovič, vstanite.

NIŽINSKI: Naj tožilec prebere obtožnico.

REMBRANDT: Ugovarjam. Obtoženec ni dolžan poslušati obtožnice z zvezanimi rokami.



NIŽINSKI: Kaj bi pa radi? Da sodišče posluša obtožnico brez obtoženca?

REMBRANDT: Zagotavljam sodišču, da obtoženec nima namena pobegniti.

NIŽINSKI: Ugovor zavrnen. Naj tožilec prebere obtožnico.

JESENIN: (*zašušlja s papirji*) Aleksej Ivanovič Miškin, obtoženi ste, da ste –

REMBRANDT: Ugovarjam. Aleksej Ivanovič, sedite.

(*Miškin sede.*)

NIŽINSKI: Nikolaj Nikolajevič, opozarjam vas, da ste na sodišču in da nameravam zahtevati dosledno spoštovanje procedure.

REMBRANDT: Procedura zahteva, da se obrambi ne smejo odreči ugodnosti, ki jih uživa tožilstvo.

NIŽINSKI: Tega se sodišče v celoti zaveda.

REMBRANDT: Potem naj sodišče zagotovi, da se procedura v celoti spoštuje.

NIŽINSKI: Nikolaj Nikolajevič ... Sodišče nima časa za slepomišenje. Povejte, po domače, kaj bi radi.

REMBRANDT: Obravnava poteka v neogrevanem prostoru v razmerah ekstremno nizke temperature.

NIŽINSKI: Tega se sodišče v celoti zaveda.

REMBRANDT: Sodišče ima okrog vratu ovito svoj šal! Tudi tožilstvo je zaščiteno na podoben način. Obramba pa je izpostavljena mrazu, kar pomeni, da se lahko prehladi, postane hripava, izgubi glas.

NIŽINSKI: (*po premoru*) Ugovor obrambe je upravičen, obtožencu naj se snamejo vezi.

(*Rembrandt stopi k Miškinu, mu razveže roke, si ovije šal okrog vratu.*)

NIŽINSKI: Obravnava se nadaljuje.

JESENIN: Aleksej Ivanovič Miškin. (*Obkroža Miškina in ga vsake toliko časa potrepnja po ramenu.*) Obtoženi ste, da ste si 24. februarja ob trinajsti uri petindvajset minut v prostorih sodišča, na katerem zdaj proti vam poteka sodni postopek, nezakonito



prisvojili strelno orožje, namenjeno izključno oskrbovanju sodišča z mesom, in z njim ravnali tako neprevidno in neodgovorno, da ste povzročili strelne rane, ki so terjale smrtno žrtev. Obtožba vas bremeni zlonamerne malomarnosti, zaradi katere je v najlepših letih in v nepopravljivo škodo naši skupnosti preminil Nikolaj Sergejevič Dobronosov, po domače znan kot Nikita, vrhovni sodnik tega sodišča.

MIŠKIN: (*plane pokonci*) To ni res!

NIŽINSKI: Opozarjam obtoženca, da sodišče ne bo toleriralo takšnih izpadov.

MIŠKIN: To ni res! Nikita je bil služabnik. Dobro, ni bil služabnik, bil je oskrbnik, bil je ... Nikita ni bil sodnik!

NIŽINSKI: Identiteta žrtve ne spreminja narave zločina, tega se mora zavedati tudi obtoženec, če ima vsaj osnove pravosodnega znanja. Nadaljujte, Ivan Petrovič.

JESENIN: Obtožba vas bremeni –

REMBRANDT: Ugovarjam.

NIŽINSKI: Kaj spet, Nikolaj Nikolajevič?

REMBRANDT: Čeprav velja, da identiteta žrtve ne spremeni narave zločina, ima to pravilo tudi izjeme. Če bi obtoženi vedel, da je Nikita vrhovni sodnik tega sodišča, gotovo ne bi v njegovi navzočnosti malomarno ravnal s strelnim orožjem, pravzaprav si tega orožja niti ne bi upal vzeti v roke.

NIŽINSKI: (*po premisleku*) Sodišče ne more zanikati, da je v tem nekaj resnice. Nadaljujte, Nikolaj Nikolajevič.

REMBRANDT: Obtoženi je bil prepričan, in mi, njegovi kolegi, smo naredili vse, da bi ga v tem prepričanju okrepili –

JESENIN. Ugovarjam.

NIŽINSKI: Ugovor zavrnjen.

JESENIN: Ugovor ne more biti zavrnjen, preden sem ga navedel.

NIŽINSKI: Ugovor sprejet.

JESENIN: Tudi sprejet ne more biti, dokler ga ne navedem.

NIŽINSKI: Navedite ga.

JESENIN: Obtoženi bi moral vedeti, da je Nikita vrhovni sodnik, saj je bilo to več kot očitno –

MIŠKIN: Ugovarjam!

NIŽINSKI: Ugovor zavrnjen.



MIŠKIN: Ugovarjam! Stokrat sem zahteval, da me predstavite vrhovnemu sodniku, stokrat sem bil zavrnjen. Rečeno mi je bilo, da je vrhovni sodnik na službenem potovanju, da je prezaposlen, da se ukvarja z višjimi cilji, da se z njim ni mogoče pogovarjati!

JESENIN: Kako bi se pogovarjali z njim, saj je bil nem!

NIŽINSKI: Ugovor zavrnjen.

REMBRANDT: V imenu svoje stranke najostreje protestiram proti takšnemu načinu vodenja obravnave.

NIŽINSKI: Ugovor sprejet.

REMBRANDT: Ugovor obrambe ali ugovor tožilstva?

NIŽINSKI: Obrambe. Tožilstva. Obeh. Kaj pa vem. Opozarjam obrambo *in* tožilstvo, da ne bom prenesel poigravanja s potrpežljivostjo sodišča.

JESENIN: Ivan Aleksejevič, tožilstvo prosi za dovoljenje, da obtoženca zasliši.

NIŽINSKI: Prosim.

REMBRANDT: Ugovarjam.

NIŽINSKI: Ugovor zavrnjen, prosim, Ivan Petrovič.

JESENIN: Aleksej Ivanovič, odgovorite na moja vprašanja jasno in precizno. Kaj je počel Nikita, kadar ga ni bilo v zgradbi?

MIŠKIN: Lovil je medvede.

JESENIN: Kaj še?

MIŠKIN: Kunce.

JESENIN: In?

MIŠKIN: Lisice.

JESENIN: In?

MIŠKIN: Drvaril je.

JESENIN: Lahko bi rekli, da je bil na službenem potovanju. In kaj je počel, ko se je vrnil?

MIŠKIN: Kuhal.

JESENIN: In?

MIŠKIN: Pospravljaj.

JESENIN: In?

MIŠKIN: Sekal drva. Pometal. Pripravljaj čaj.

JESENIN: In?

MIŠKIN: Krpal odeje.



JESENIN: Skratka, tačas ko smo mi slikali, plesali, filozofirali in razgrajali, se je on mirno, vztrajno in brez opozarjanja nase ukvarjal z višjimi, lahko bi rekli najvišjimi cilji. Ali ni bila naša dolžnost, da mu zagotovimo nemoteno delo?

MIŠKIN: Bila je.

JESENIN: Skratka, med nami je živel človek, ki si je požrtvovalno naložil največje breme odgovornosti za to, da nas ne zamete sneg. Ali bi vrhovni sodnik lahko bil vrhovni sodnik, če ne bi vedel, da je to njegova prva in v razmerah edina dolžnost?

MIŠKIN: Ne.

JESENIN: Bi torej morali vedeti, da je Nikita vrhovni sodnik?

MIŠKIN: Moral bi.

JESENIN: Kaj si torej zasluži sodnik, ki je, četudi po nerodnosti, ustrelil svojega oskrbnika, zaščitnika in predstojnika?

MIŠKIN: *(po premoru, z nasmehom in upanjem)* Najhujšo kazen, ki jo dovoljuje zakon.

JESENIN: Ivan Aleksejevič, tožilstvo je končalo.

NIŽINSKI: Nikolaj Nikolajevič?

REMBRANDT: Obramba je ostala brez argumentov.

NIŽINSKI: Potem preostane sodišču samo še to, da izreče sodbo. Ivan Petrovič, Nikolaj Nikolajevič, sodišče vaju poziva na nujno konzultacijo.

(Rembrandt in Jesenin se približata Nižinskemu. Vsi trije nekaj časa zavzeto šepetajo in se dogovarjajo. Rembrandt in Jesenin stopita vsak na svojo stran, Nižinski vstane.)

NIŽINSKI: Aleksej Ivanovič Miškin. Pristopite sodišču.

JESENIN: Pristopite sodišču.

(Miškin se približa.)

NIŽINSKI: Čeprav je res, da mora biti kazen primerna zločinu, smo sklenili, da mora biti v vašem primeru primerna tudi zločincu. Zahtevali ste najhujšo kazen, ki jo dovoljuje zakon, zato vas sodišče obsoja na –



REMBRANDT, JESENIN, NIŽINSKI: Svobodno izbiro lastne prihodnosti!

(Miškin se skrči, si pokrije obraz z dlanmi, se počasi spusti na kolena. Trije sodniki se zadovoljno, zmagoslavno smehljajo.)

JESENIN, REMBRANDT, NIŽINSKI: *(se sklonijo nadenj)* Kaj boste naredili, Aleksej Ivanovič?

(Luči ugasnejo.)

8.

(Luči. Rembrandt, Jesenin in Nižinski sedijo pri mizi in pijejo čaj. Vstopi Miškin in dvigne pokrov samovarja. Dolije Rembrandtu.)

REMBRANDT: Tako dobrega čaja pa že dolgo ne.

NIŽINSKI: Res je nekaj posebnega. Kar pil bi ga.

JESENIN: Močan. Osvežujoč. Bodrilen.

(Miškin gre k vratom in ven.)

REMBRANDT: *(za njim)* Se nam ne boste pridružili, Aleksej Ivanovič?

MIŠKIN: *(se počasi vrne)* Pečenko imam na žaru.

NIŽINSKI: Bo že počakala. Prisedite.

JESENIN: Spijte še vi skodelico svojega izvrstnega čaja.

(Miškin se obotavlja približa in sede. Nižinski mu ponudi svojo skodelico.)

NIŽINSKI: Srknite, Aleksej Ivanovič.

(Miškin srkne in vrne skodelico Nižinskemu.)

JESENIN: Očitno se vam ne zdi tako dober kot nam.



MIŠKIN: Jaz sem svoje že spil. V kuhinji.
NIŽINSKI: To je vaš privilegij, nič naj vas ne bo sram.

(Miškin vstane.)

REMBRANDT: Ampak vaše krompirjeve palačinke, Aleksej Ivanovič, res jih ne morem prehvaliti ... tako ...

NIŽINSKI: Mehke.

JESENIN: In hkrati čvrste.

REMBRANDT: Tako ...

NIŽINSKI: Kot da bi plesale po ustih.

JESENIN: Pravi užitek, prava naslada.

REMBRANDT: Kako pa jih naredite? Ali bi raje, da to ostane skrivnost?

MIŠKIN: Malo vode, malo krompirja, malo moke. Potem pa zmešam.

JESENIN: Bravo, Aleksej Ivanovič. *(Zaploska.)*

REMBRANDT, NIŽINSKI: *(zaploskata)* Bravo, bravo, Aleksej Ivanovič.

MIŠKIN: Zdaj moram pa iti. *(Se napoti k vratom.)*

JESENIN: Seveda. Pečenka.

NIŽINSKI: *(si oblizne ustnice)* Mmmmm ... Komaj čakam.

REMBRANDT: Ne vem, če sem že povedal, Aleksej Ivanovič, ampak to, kar ste naredili včeraj, je dosežek, na katerega ste lahko ponosni.

MIŠKIN: *(pri vratih)* Včeraj?

NIŽINSKI: Ste že pozabili?

JESENIN: Ustrelili ste medveda.

MIŠKIN: Aaa, to. Nič posebnega.

REMBRANDT: Kakšna skromnost. Povejte nam vendar, kako se vam je posrečilo.

MIŠKIN: Preprosto. Odgazil sem do roba gozda, da bi našel mesto, kjer je Nikita zbiral suhljad. Kar naenkrat se je pred mano pojavil medved. Ustrelil sem ga.

JESENIN: Še dobro, da so bili v puški namesto slepih nabojev pravi!

(Rembrandt, Nižinski in Jesenin se zasmеjejo. Miškin se obotavlja, potem se jim pridruži. Luči ugasnejo. Smeh se nadaljuje.)

(Luči. Nižinski, zavrt v plašč in sključen, sedi na robu mize. Miškin vstopi in ga gleda.)

MIŠKIN: Dober dan, Ivan Aleksejevič.

NIŽINSKI: Dober dan, Aleksej Ivanovič. Ne počutim se dobro.

MIŠKIN: Prehlad?

NIŽINSKI: V glavi mi brni čudna tišina.

(Miškin si sleče plašč in ga ogrne Nižinskemu okrog ramen. Sname si šal in ga ovije Nižinskemu okrog glave.)

NIŽINSKI: Predobri ste. Vas ne zebe?

MIŠKIN: Že nekaj časa se ponoči pokrivam samo z eno odejo in enim medvedjim kožuhom.

NIŽINSKI: Čestitam.

MIŠKIN: Veste, kaj se mi zdi? (*Prisede.*) Ko mi je bilo dvanajst let, sem bil operiran na slepiču. Ko sem se prebudil iz narkoze, se mi je svet zdel ... drugačen. Stvari več niso bile tako ... trdne, tako ... zanesljivo navzoče. Včasih pomislim, da sem mogoče na tisti operacijski mizi umrl in živim vsa ta leta v nekem drugem, vzporednem svetu.

NIŽINSKI: Sanjskem svetu.

MIŠKIN: Zdi se mi, da je vse to, kar se tukaj z nami dogaja, da so vse to ... sanje.

NIŽINSKI: Škoda, da nimamo budilke.

MIŠKIN: Sanje, ki imajo svojo notranjo logiko ... in ki se jim moramo prepustiti.

NIŽINSKI: Nekaj vam moram priznati, Aleksej Ivanovič. Preden ste prišli, smo imeli teden dni presenetljivo vreme ... nič ni snežilo, nekajkrat se je pojavilo celo sonce ... Odpravil sem se proti Obzorju ... Potem pa ... ne vem zakaj ... sem se obrnil in stekel nazaj ... (*Premor.*) Pred mojim prihodom se je to zgodilo tudi Nikiti ... Nekega dne je skušal pobegniti in je zagazil v sneg ... Naslednji dan se je vrnil ... in od tistega časa naprej ni spregovoril besede ...

(*Premor.*)



MIŠKIN: Jutri ... (*Gre k oknu, pride nazaj.*) Jutri bom na dvorišču odkidal sneg, naredil gredo in posadil krompir.

NIŽINSKI: Ooooo! Na to ni pomislil niti Nikita, ki je bil dober vrhovni sodnik.

MIŠKIN: Potrebno je, zaloga bo kmalu skopnela.

NIŽINSKI: Aleksej Ivanovič, vas smem nekaj vprašati? Še pišete pisma materi?

MIŠKIN: Uporabljam jih za prižiganje ognja na ognjišču.

NIŽINSKI: Aleksej Ivanovič ...

(Vstane, gre k Miškinu.)

MIŠKIN: Da?

NIŽINSKI: Zakaj imajo sloni velika ušesa?

MIŠKIN: En, dva, tri –

NIŽINSKI, MIŠKIN: (*se primeta čez ramena*) Zato, da lahko frfotajo s cveta na cvet! (*Se zasmajeta.*)

MIŠKIN: Edino, česar se bojim ...

NIŽINSKI: Poslušam.

MIŠKIN: Da bom lepega dne sprevidel, da to niso sanje, ampak resnica. Ivan Aleksejevič, bi vas smel prositi za uslugo?

(Miškin nastavi Nižinskemu lice. Nižinski mu z otroškim veseljem pripelje zaušnico.)

MIŠKIN: Hvala.

NIŽINSKI: Kako se počutite?

MIŠKIN: Pomirjen. Glavno je, da imamo vsak svoje veselje. Jaz imam krompir, ki ga bom jutri začel razmnoževati. Naš hišni genij ima svoje barvice ... (*Se ustavi pred Rembrandtovo sliko.*)
Dober dan, ptički ...

NIŽINSKI: Dober dan, rožice ...

MIŠKIN: Dober dan, sonce ...

MIŠKIN, NIŽINSKI: (*se primeta čez ramena*) Nikolaj Nikolajevič Rembrandt vam vsem skupaj želi dober dan!

(Se na glas zasmajeta.)



MIŠKIN: Ivan Petrovič ima svoje stihe –
NIŽINSKI: Efemeroni smo –
MIŠKIN, NIŽINSKI: (*se primeta čez ramena*) Naša edina smer je
smer vetra! (*Se zasmejeta.*)
MIŠKIN: Vi pa imate ritem, lepoto gibov, balet.

(*Nižinski skloni glavo in se obrne proč.*)

MIŠKIN: Kaj je, Ivan Aleksejevič? Nič slabega nisem mislil.
NIŽINSKI: Poglejte. (*Tlesne s prsti. Nič. Tlesne s prsti druge roke. Nič.*)
MIŠKIN: Čakajte. (*Dvigne roko in tlesne s prsti.*) Nič? (*Nižinski
turobno odkima.*) Kaj pa to? (*Tlesne s prsti druge roke. Nižinski
turobno odkima. Miškin se zamisli.*) Kaj pa tole? (*Tlesne s
prsti. Zaslišimo Dvoržakov "Slovanski ples št. 7".*)
NIŽINSKI: Oooooooooohhhh ... (*Konec glasbe.*) Tega pa nisem še
nikoli slišal. Kako, da ne slišim več stare glasbe?
MIŠKIN: Odslužila je.
NIŽINSKI: (*vznemirjen, navdušen*) Hočete reči ... (*Dvigne roko in
tlesne s prsti. Nič.*) Prezgodaj sem se veselil.
MIŠKIN: Morate se privaditi.

(*Tlesne s prsti. Dvoržakov "Slovanski ples št. 7". Nižinski
začne izvajati plesne gibe. Miškin ga spodbuja.*)

NIŽINSKI: O ... Aleksej Ivanovič ... Aleksej Ivanovič ... Plešem ...
(*Iztegne roko proti Miškinu.*) Aleksej Ivanovič ...

(*Miškin se mu pridruži, primeta se čez ramena, plešeta skupaj. Na
vratih se pojavita Jesenin in Rembrandt, strmita. Nižinski ju zagleda.*)

NIŽINSKI: Ivan Petrovič ... Nikolaj Nikolajevič ... Izumil sem nov
ples ...

(*Jesenin in Rembrandt se pridružita Nižinskemu in Miškinu; vsi
štirje plešejo. Nižinski tlesne s prsti, konec glasbe, konec plesa.*)

JESENIN: (*zaploska*) Bravo, Ivan Aleksejevič.
REMBRANDT, MIŠKIN: (*zaploskata*) Bravo, bravo, Ivan Aleksejevič.



NIŽINSKI: (*se priklanja*) Hvala, hvala.

REMBRANDT: Tudi Ivan Petrovič ima novo pesem, in moram reči, da je zelo zanimiva!

JESENIN: No, drugačna. (*Iz žepa vzame šop papirjev*) Za vsakega sem naredil kopijo –

MIŠKIN: Tako da lahko nova umetnina čimprej postane del naše kolektivne zavesti, pravilno. (*Seže po svoji kopiji.*)

JESENIN: (*izroči kopije Rembrandtu in Nižinskemu*) Posebnost te pesmi je, da jo moramo recitirati vsi naenkrat, in sicer vsak svoj odmerjeni verz, samo tako bo pesem zazvenela v vsej svoji –

MIŠKIN: Osupljivi lepoti, čestitam. Predlagam, da začnemo.

JESENIN: Pripravljeni?

REMBRANDT: En, dva, tri.

(*Štirje sodniki družno recitirajo pesem.*)

JESENIN: Barabumba bimbirumbi
barambaba bambirabi

REMBRANDT: Bromborombor brumbi
grembibimbi grumbirabi

NIŽINSKI: Borebamber jamber kamber
grumber mamber gorebamber

MIŠKIN: Paradinga bingaranga
mingaranga ringaraja

(*V zvočni kakofoniji postanejo Jesenin, Rembrandt in Nižinski pozorni na besedo "ringaraja"; tako jih prevzame, da jo začno ponavljati, hkrati pa ob njej ritmično trzati. Nazadnje se primejo čez ramena, Nižinski tlesne s prsti, zaslišimo Dvoržakov "Slovanski ples št. 2", trije sodniki veselo zaringarajajo. Miškin se jim pridruži. Naposled Miškin tlesne s prsti, konec glasbe, konec plesa.*)

REMBRANDT, NIŽINSKI, MIŠKIN: (*zaploskajo*) Bravo, Ivan Petrovič, bravo, genialno, bravo.

MIŠKIN: (*stopi na mizo*) Gospodje. Preden grem po svojih opravkih oziroma preden se posvetimo vsak svoji dejavnosti, bi rad povedal nekaj besed. Mučni predor, v katerem smo bili kot



izgubljeni, je za nami. Pred nami je dolgo in plodno obdobje, morda ne udobja in blaženosti, vsekakor pa obdobje miru –

(Ropotanje po vratih. Sodniki se obrnejo proti vratom, se spogledajo, se odločijo, da niso prav slišali.)

MIŠKIN: V tem obdobju, na katerega smo tako dolgo čakali in ki si ga vsi zaslužimo –

(Ropotanje po vratih. Vsi štirje počasi obrnejo glave proti vratom.)

MIŠKIN: Nikolaj Nikolajevič, prosim.

(Rembrandt gre proti vratom, se neodločno obrne. Ropotanje se ponovi. Rembrandt se obotavlja. Miškin ga spodbudi s kretnjo glave. Rembrandt gre ven, zapre vrata. Tišina. Rembrandt se vrne, obstoji pri vratih. Vsi ga gledajo.)

MIŠKIN: No?

JESENIN: No?

NIŽINSKI: No?

REMBRANDT: *(kot da ne more verjeti)* Nekdo je zunaj.

MIŠKIN: In?

JESENIN: In?

NIŽINSKI: In?

REMBRANDT: Pravi, da je sodnik.

MIŠKIN: Pa?

JESENIN: Pa?

NIŽINSKI: Pa?

REMBRANDT: Prišel je sodit.

(Miškin, Jesenin, Nižinski in Rembrandt se silovito zasmеjejo. Zresnijo se. Se postavijo v vrsto, se obrnejo proti vratom.)

MIŠKIN. Naj vstopi!

(Luči počasi ugašajo.)